

Innst. O. nr. 91

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 48 (2002-2003)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om hundehold (hundeloven)

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOOLD

Departementets lovforslag begrenser seg til å ta for seg sider ved hundeholdet som har et sikkerhetsaspekt eller miljøaspekt. Regler om slike spørsmål foreslås nå samlet og vurdert i sammenheng med hverandre.

Lovforslaget legger et ansvar for et aktsomt og samfunnsgagnlig hundehold på det sivile samfunn, den enkelte hundeholder og organisasjoner. Det gis nærmere regler om sikring av hund, bl.a. om båndtvang. Regelen om alminnelig båndtvang foreslås opprettholdt, og supplert med nærmere regler om kommunens adgang til å fastsette lokale båndtvangsforskrifter. Som i dag skal kommunene kunne gi regler om ro og orden, men bør også ved forskrift kunne begrense antall hunder på en eiendom eller i en husholdning. Loven bør legge til rette for at private organisasjoner kan innføre en nasjonal merkeordning for hunder. Videre reguleres løshundproblematikk og enkeltpersoners rettigheter og plikter i nøds- og faresituasjoner.

De mest vesentlige endringer i forhold til gjeldende rett gjelder reglene om sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold. Politiets generalfullmakt bør synliggjøres og konkretiseres i forhold til hundehold. Politiet bør også kunne beslutte avlaving eller omplassering av hunder etter en eller flere uønskede hendelser, og departementet foreslår at enkeltpersoner skal kunne fratras retten til å ha med hund å gjøre. Problematisk hundehold foreslås videre motvirket ved en videreføring og utvidelse av kamphundloven,

altså forbudet mot særlig farlige hunder. Enkelte nye hundetyper foreslås eksplisitt forbudt, samtidig som det videreføres en mulighet for å utvide forbudet til nye hundetyper dersom utviklingen tilsier det. Det gis overgangsregler for enkelthunder som i dag er lovlig holdt. Ulvekrysninger, hunder som er gitt angreps- eller forsvarstrening mot menneske eller er trent i å angripe andre hunder, defineres som farlige hunder. Det gis visse unntaksbestemmelser, bl.a. for å vareta behovet for politihunder. Også enkelthunder skal kunne omfattes av et forbud etter en konkret vurdering av om de fremstår som spesielt aggressive eller kampvillige, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Kongen bør kunne gi nærmere regler om hold av og oppdrett av bestemte hundetyper. Regler om erstatningsansvar og straff videreføres med visse mindre endringer.

2. BAKGRUNNEN FOR LOVFORSLAGET

I Dokument nr. 8:71 (1997-1998) fremmes forslag om å gi mennesker samme rettigheter i forhold til angrep fra hund som bufe har. Ved behandlingen av forslaget, jf. Innst. S. nr. 183 (1997-1998), foreslo justiskomiteen å be Regjeringen foreta en gjennomgang av avlivingspraksis i forhold til midlertidig lov om kamphunder og andre relevante lover, og eventuelt fremme forslag til Stortinget om innstramming av unntaksreglene i kamphundloven. Komiteen ga også uttrykk for at lovverket som omhandler hund, er meget uoversiktlig, og komiteen ønsket å få vurdert en samordning av de områder som omhandler hund og hundehold i ett lovverk.

På denne bakgrunn sendte departementet i oktober 2000 på høring et notat om samordning av hundelovgivning, med utkast til ny lov om hunder og hundehold. Høringsfristen var 1. mai 2001. Departe-

mentet har underveis i arbeidet hatt ulik skriftlig og muntlig kontakt, herunder møter med offentlige etater, organisasjoner og enkeltpersoner.

3. HVOR EFFEKTIVE BØR LOVREGLER OM HUNDEHOLD VÆRE? OM HUNDEHOLD SOM EN DEL AV NORSK HVERDAGSLIV

Hold av hund til mange formål har lange tradisjoner og er en normal del av norsk hverdagsliv. Departementet antar at det er minst 300 000 - 400 000 hunder i Norge, fordelt på minst 250 000 - 350 000 husholdninger. Hundeanallet synes å stige. Det må antas at nesten alle i Norge møter og kommer i kontakt med hunder. Hundehold har stor sosial betydning for mange i dagens samfunn. Både barn og voksne blir ofte sterkt knyttet til familiehunder, og hundeholdet har en rekke positive sider og virkninger. Hundeholdet domineres av familiehundene, men en god del hunder er brukshunder. Hundeholdet kan tjene ulike bruksformål, som vakthold, gjeting, jakt, ettersøking og føring.

Departementet mener det bør komme til uttrykk innledningsvis i loven at det er et ansvar for det sivile samfunn, både organisasjoner og enkeltpersoner, å bidra til et positivt og samfunnsgagnlig hundehold. Samtidig må det unngås at hundeholdet tar former som volder ulemper og konflikter av betydning. Lovforslagets konkrete innhold er et resultat av en vurdering og balansegang mellom slike ulike hensyn.

4. LOVSTRUKTUR: BØR DET GIS EN EGEN HUNDELOV?

I gjeldende lovgivning er forskjellige slags regler om hunder spredt på en rekke forskjellige lover, og myndigheten til å gi forskrifter og treffe enkeltvedtak er lagt til ulike nivåer og organer. Særlig med sikte på sikring av hunder og om avliving av hunder ga Justisdepartementet i høringsnotatet en oversikt over lovbestemmelsene.

I sin utredning NOU 1992:32, "Bedre struktur i lovverket", viste Lovstrukturutvalget til at reglene om hunder er spredt og lite oversiktlige, og ga uttrykk for at en felles lov om hunder og hundehold kan være en løsning å vurdere.

Blant annet på denne bakgrunn konkluderte departementet i høringsnotatet med at det burde utarbeides en egen lov om hundehold.

Det er bred oppslutning blant høringsinstansene om forslaget om å samle de spredte lovreglene om hundehold i en ny lov.

Justisdepartementet viser til den store oppslutningen om at sentrale deler av lovgivningen om hundehold bør bli samlet i en ny lov. Hensynet til å få til-

gjengelige, praktiserbare og effektive lovregler om hundehold taler for en slik løsning. Det som i dag fremstår som problematisk, er først og fremst det spredte lovverket når det gjelder de praktisk viktige reglene om sikring av hunder (båndtvang m.m.) og om avliving av hunder, enten etter at hunden har gått løs, har skadet eller forulempet folk eller dyr eller på grunnlag av at hunden er ulovlig innført, holdt eller avlet i landet. Departementet går inn for at det blir utferdiget en ny lov om hundehold, der de nevnte sentrale delene av lovgivningen av hunder inngår som en viktig del.

5. HVILKE REGLER BØR LOVEN INNEHOLDE? HVORDAN BØR LOVREGLENE UTFORMES (KLARE REGLER ELLER REGLER BASERT PÅ SKJØNN)?

Gjeldende rett inneholder en rekke ulike slags regler relatert til hunder og hundehold. Reglene er av ulik type. Mens noen regler direkte gjelder hunder spesielt, har andre et mer generelt virkeområde, f.eks. ved at de gjelder dyr generelt, skadeforvoldelser generelt eller faresituasjoner generelt.

I Justisdepartementets høringsnotat ble det vurdert nærmere hvilke regler som bør tas inn i en lov om hundehold, og hvilke regler som mest hensiktsmessig fortsatt bør finnes i annen lovgivning.

Departementet går i hovedsak inn for samme avgrensning av hva loven skal omfatte som i høringsnotatet. Høringsinstansene støtter i det vesentligste opp om departementets valg med hensyn til hvilke regler som bør tas inn i en lov om hundehold, og hvilke regler som fortsatt bør stå i annen lovgivning. Etter dette foreslår departementet at følgende typer regler blir innarbeidet i en ny lov om hundehold:

- regler om sikring av hund, bl.a. om båndtvang
- regler om håndtering av løshunder, herunder bl.a. om oppsporing av mulige eiere og om eventuell avliving
- regler om hunder som volder fare
- regler om krav om avliving av hund etter at hunden har voldt ulempe eller skade, og eventuelt om forbud mot at personer skal kunne ha med hund å gjøre på slikt grunnlag
- regler om forbud mot farlige hunder
- regler om straff rettet mot hundens eier eller innehaver
- regler om ro og orden, bl.a. om håndtering av avfall.

Følgende typer regler bør bli stående i annen lovgivning, men til dels slik at lov om hundehold henviser til annen lovgivning:

- regler om erstatningskrav etter at hund har voldt skade
- generelle naborettslige regler
- generelle dyrevernregler
- generelle regler om håndtering av dyresykdommer
- regler om hund eller dyr generelt knyttet til særlige livsområder eller situasjoner
- regler som knytter rettsvirkninger til bruken eller eksistensen av hund eller dyr generelt i særlige situasjoner.

6. ADMINISTRATIVE SPØRSMÅL. LOKALE FORSKRIFTER

I høringsnotatet behandlet departementet bl.a. forholdet til lokale forskrifter mv. Under dette avsnittet gav departementet en oversikt over gjeldende rett og vurderte det som uhensiktsmessig at for mange ulike myndigheter skulle ha kompetanse i spørsmål som gjaldt hundehold relatert til sikkerhet og ro og orden.

En rekke høringsinstanser har forskjellige merknader av generell karakter om fordelingen av kompetanse mellom ulike forvaltningsorgan og forvaltningsnivå.

Departementet foreslår å konsentrere myndigheten til å gi forskrifter og fatte enkeltvedtak på lovens område til færre organer enn i dag. Departementet finner at det på en del punkter vil være ønskelig å kunne utfylle loven med forskrifter, dels nasjonale forskrifter, dels lokale forskrifter. Det vises for øvrig til behandlingen av dette spørsmålet i proposisjonens kapittel 6.

Når det gjelder forskrifter som eksisterer når den nye loven trer i kraft, bør forskrifter gitt med hjemmel i den midlertidige kamphundloven oppheves samtidig med hjemmelsloven. Departementet foreslår at alle andre gjeldende forskrifter skal bortfalle tre år etter at loven er trådt i kraft, jf. utkastet § 31.

7. ULIKE FORSLAG FRA HØRINGS- INSTANSENE

Høringsinstansene har fremsatt en del forslag som ikke var tatt opp i departementets høringsnotat.

Enkelte instanser tar til orde for at loven bør inneholde en formålsparagraf med et nærmere angitt innhold. Flere høringsinnstillinger tar til orde for å ta inn i loven en hjemmel for å kunne fradømme personer retten til å kunne ha med hund å gjøre. Andre tar til orde for å innføre en offentlig sertifiseringsordning for å kunne ha hund. Det foreslås også at krav til "grunnopplæring m/sertifikat for alle hundeeiere bør bli lovfestet". Flere høringsinstanser foreslår at det blir stilt slikt krav for å ha bestemte hundetyper.

Departementet vurderer disse forslagene i proposisjonen og følger opp enkelte av forslagene.

8. GENERELT KRAV TIL AKTSOMHET OG TIL Å TA HENSYN

Gjeldende hundelovgivning inneholder ikke et positivt lovfestet generelt aktsomhetskrav. Imidlertid gjelder på ulike grunnlag plikter for den som har hund, til å vise aktsomhet for å unngå skader og ulemper for andre personer.

I høringsnotatet var det i lovutkastet § 1 stilt opp et generelt aktsomhetskrav.

Få instanser har spesifikke merknader til den generelle aktsomhetsregelen.

Departementet foreslår en regel som sier at enhver hundeholder alltid skal opptre aktsomt for å unngå at hunden volder skade på folk, dyr, eiendom eller ting (utkastet § 3 første ledd første punktum). Dette følger allerede av alminnelige sedvanerettslige regler, og bør uttales i loven fordi den ellers vil gi et ufullstendig bilde av rettstilstanden. Det kan vanskelig gis en uttømmende forklaring på hva aktsomhetsplikten innebærer, men departementet sier noe om dette i proposisjonen.

Departementet foreslår videre i loven at hundeholderen skal sørge for at hunden eller hundeholdet ikke er til urimelig ulempe for folk, miljø eller andre interesser (utkastet § 3 første ledd annet punktum). Høringen har gitt et inntrykk av at mange mennesker føler utrygghet i forhold til hund. Henvendelser til departementet viser at måten hundehold utøves på, har betydning for manges trygghetsfølelse i hverdagen. Loven bør derfor også betone at hundeholderne skal ta hensyn til at hundeholdet ikke skal skape utrygghetsfølelse for andre.

9. SIKRING AV HUND

Regelverket om sikring av hund finnes spredt omkring. Det sentrale element i dette regelverket er båndtvangsreglene, men reglene stiller også ulike andre krav, f.eks. om at hunden i områder åpne for alminnelig ferdsel alltid skal følges på forsvarlig måte, om krav til munncurv, om krav til at hunden skal holdes innestengt i visse situasjoner etc. Med hjemmel i disse lovreglene har en rekke offentlige myndigheter gitt varierende utfyllende forskriftsbestemmelser som gjelder sikring av hund.

Den gjeldende felles nasjonale båndtvangstid 1. april til 20. august er foreslått videreført i Justisdepartementets høringsnotat. Høringen viser at det er delte meninger om ordningen, fra dem som går inn for å videreføre ordningen som i dag, til dem som enten vil avskaffe den landsomfattende båndtvangen eller utvide virketiden for båndtvangen. I høringsnota-

tet fremgikk det også i hvilke unntakstilfeller båndtvangsreglene ikke skulle gjelde. En rekke høringsinstanser tar til orde for at det bør gjelde unntak fra båndtvangsreglene for så vidt gjelder ettersøkshunder som sporer opp skadet vilt.

I høringsutkastet foreslo departementet at kravet om at hunden skal være forsvarlig fulgt, skulle gjelde i områder åpne for allmenn ferdsel og ellers overalt utendørs der det lovlig går nærmere nevnte tamdyr. Departementet antar at siktemålet oppnås bedre ved å snu formuleringen: Hunder skal bare kunne være løse når de blir fulgt på aktsom måte, eller er forsvarlig inngjerdet på et sted som ikke er åpent for allmenn ferdsel. Inngjerdingen er forsvarlig hvis gjerdet er så høyt, tett og sterkt at hunden ikke kan komme løs. Kravet til inngjerding vil derfor variere med hva slags hund det gjelder.

Kravet om at hunden skal følges på "forsvarlig" måte er i departementets lovforslag nå omformulert til et krav om at hunden skal følges på "aktsom" måte. Dermed blir terminologien knyttet direkte sammen med formuleringen av det generelle aktsomhetskrav i lovutkastet § 3. Departementet foreslår også å presisere i lovteksten at hunder skal være både "fulgt" og "kontrollert" på aktsom måte.

Departementet foreslår at regelen om sikring av hund ved tilsyn m.m. skal si rett frem at hundeholderen skal påse at hunder ikke farer mot, hopper på, forfølger eller stiller seg i veien for folk som ikke godtar dette, se lovforslaget § 4 annet ledd. Dette er en konkretisering av en del av innholdet i kravet om at hunden skal følges aktsomt, som fjerner rom for endel diskusjon om dette.

Hunder som løper løse, kan virke skremmende på barn og skape utrygghet for barn og barnefamilier. Departementet foreslår på denne bakgrunn å konkretisere kravet til å følge hunden aktsomt også i forhold til hunder og barn, se lovforslaget § 4 tredje ledd: Hundeholderen skal utvise særlig aktsomhet der det er barn, for å hindre kontakt mellom hund og barn som ikke barnet eller voksne som følger barnet inviterer til, og for å forebygge at barn blir skremt.

Endelig foreslår departementet å konkretisere kravet til å følge hunden aktsomt ved å si at hunder alltid skal bli holdt under slikt tilsyn at de så vidt mulig hindres i å drive eller forfølge vilt, når de ikke brukes til jakt.

Flere høringsinstanser har tatt til orde for et forbud mot å etterlate hund bundet på offentlig sted. Formålet med et slikt forbud vil være å forebygge ulykkesskapende nærkontakt mellom bundne hunder og folk, særlig barn. Et generelt forbud kan lett skape praktiske vansker for ellers aktsomme hundeholdere. Departementet mener derfor at forbudet mot å gå fra en hund bundet bør gjelde tett ved inngangen til bygninger som er åpne for allmennheten - f.eks. butikker

- og ved lekeplasser, foruten på andre steder som allmennheten naturlig må passere.

Departementet foreslår å videreføre en fast nasjonal båndtvangstid fra og med 1. april til og med 20. august, jf. lovforslaget § 6, og viser til oppslutning om dette også fra flere sentrale høringsinstanser. Departementet er klar over at hensynet til beitedyr i utmark kan begrunne lengre båndtvangstid i store deler av landet. Men departementet legger vekt på at behovet for lengre båndtvang enn til 20. august ikke er til stede overalt. Departementet foreslår at kommunene får myndighet til å gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet på en del nærmere angitte steder eller ut fra en del nærmere angitte hensyn. Departementet foreslår også å videreføre en hjemmel for kommunen til å gi forskrift om båndtvang av hensyn til bufe ut over den nasjonale båndtvangstiden som foreslås i § 6 første ledd. I motsetning til i høringsnotatet foreslår ikke departementet at kommunene skal kunne gi forskrifter som fanger opp hensynet til reindriften, men at denne myndigheten legges til fylkesmannen, jf. utkastet § 7. Departementets forslag er at kommunene skal kunne gi forskrifter om båndtvang "under ekstraordinære forhold som gjør båndtvang påkrevd for å beskytte viltet".

Departementet viderefører ikke forslaget om at kommunen skal kunne fastsette hvordan hund skal bli holdt i bånd. De hensyn som dette forslaget skulle ivareta, blir i stedet tatt hånd om av den bestemmelsen som departementet foreslår i utkastet § 4 annet ledd.

Departementet foreslår i utkastet § 7 en konkret regel om sikring av hund der tamrein beiter. Regelen bygger på forslaget fra høringsnotatet. Etter lovutkastet er det bare fylkesmannen som skal kunne gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd m.m. når hensynet til reindriften tilsier det. Det vil gjøre det lettere å få til en helhetlig vurdering av store arealer uavhengig av kommunegrensene.

Departementet foreslår å opprettholde kravet til samtykke fra grunneieren for jakthundtrening. Der som noen har en allmenn bruksrett til en eiendom, f.eks. som fester eller forpakter, bør det være denne som skal gi samtykke, ikke grunneieren. Normalt er det også den som har en allmenn bruksrett som har jaktretten som følger en eiendom.

Departementet legger til grunn at det er behov for å ha unntak fra reglene om båndtvang og fra kravet til at hunden alltid skal være fotfulgt. Unntakene fra dette foreslås hjemlet i en egen bestemmelse, se utkastet § 9. Det kan etter forholdene være nødvendig med unntak fra mer enn båndtvangen dersom hunder for bestemt bruk skal kunne nyttes i samsvar med formålet. Reglene om sikring av hund ved tilsyn m.m., krever at hunden kontinuerlig blir "fulgt" og pålegger

hundeholderen en del konkrete plikter ellers som ikke alltid er lette å forene med den ønskelige bruken av hunden. Derfor foreslår departementet i utkastet § 9 annet ledd at de hundene som er unntatt fra båndtvang, på en aktsom måte skal kunne slippes slik det er naturlig ut fra bruksformålet.

10. RO, ORDEN OG RENSLIGHET. ANTALL HUNDER I EN HUSHOLDNING ELLER PÅ EN EIENDOM. MERKING AV HUNDER

Etter politiloven kan det i vedtekter som fastsettes bl.a. gis bestemmelser om å opprettholde ro og orden, sikre ferdselen og for å hindre tilgrising, på steder som er alminnelig beferdet eller bestemt for alminnelig ferdsel. Når det gjelder å opprettholde ro og orden i naboforhold, gjelder også den privatrettslige regelen i granneloven, som håndheves ved privat saksanlegg for domstolene. Om merking av hunder finnes en snever spesialregel i forskrift om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder. En generell landsomfattende regel som krever merking av hunder, finnes ikke i norsk rett.

I høringsnotatet var det tatt inn forslag om en bestemmelse om at kommunen kan gi forskrifter om hundehold av hensyn til ro og orden, for å motvirke forsøpling og om merking av hund.

Flere høringsinstanser påpeker at det ut fra erfaring er ønskelig med påbud i loven om at eier eller innehaver av hund skal plukke opp avføring fra egen hund ved bebyggelse og på stier i umiddelbar tilknytning til bebyggelse. Enkelte uttalelser fra privatpersoner peker også på at støy fra hunder i naboforhold bør motvirkes ved lovgivning.

Justisdepartementet viderefører forslaget i høringsnotatet om at kommunen kan gi forskrifter om hundehold av hensyn til ro og orden og for å motvirke forsøpling. Som et ytterste virkemiddel for å verne ro og orden eller motvirke forsøpling foreslår departementet av politiet skal ha adgang til å fjerne hunden. Det bør da være et absolutt krav at hundeholderen først er bøtelagt eller har fått en skriftlig advarsel, jf. utkastet § 24 annet ledd.

Under høringen har det vært et utbredt syn at loven bør legge til rette for obligatorisk merking av hunder, og at det vil være lite gunstig med kommunale merkeordninger. Departementet foreslår å åpne for å etablere en privat organisert og finansiert merkeordning, fortrinnsvis i regi av hundeorganisasjoner. Loven bør samtidig gjøre det mulig å innføre en plikt for hundeholderne til å merke og registrere hunden etter en slik merkeordning. Skal tilslutning til en privat merke- og registreringsordning være obligatorisk, bør det skje ved forskrift fastsatt av Kongen, jf. utkastet § 13.

På bakgrunn av høringsuttalelsene går departementet inn for at kommunene bør kunne gi forskrift om nærmere vilkår for at noen skal kunne holde mer enn et bestemt antall voksne hunder i en husholdning eller på en eiendom. Kommunen bør også kunne sette en grense for hvor mange voksne hunder som kan holdes, jf. utkastet § 12.

Ved overtredelser av de forskjellige reglene som er foreslått, synes bøtlegging å være et naturlig virkemiddel for å korrigere hundeholderens atferd. Unntaksvis kan det bli nødvendig å gripe direkte inn i hundeholdet fordi hundeholderen ikke bøyer seg for kravene som er satt. I forhold til krav om ro og orden, antall hunder og om merking av hunder, foreslår departementet derfor at politiet skal ha adgang til å gripe direkte inn i hundeholdet ved å ta hånd om og selge, omplassere eller avlive hunden.

11. OM LØSE HUNDER OG OM POLITITILTAK I UØNSKEDE SITUASJONER

Politivedtektene kan ha regler om håndtering av løse hunder. Det finnes også regler om hunder som løper løs, bl.a. i viltloven og reindriftsloven.

Om løse hunder hadde høringsnotatets lovutkast regler om "opptak av usikret hund", og regler om "behandling av opptatt hund". Videre inneholdt utkastet en spesialregel om polititiltak i forhold til "hund som går løs og utgjør risiko", og i forhold til "hund som kan forulempe folk eller dyr".

Departementet foreslår en egen paragraf om løse hunder i utkastet § 10 med utgangspunkt i høringsnotatets forslag, men med visse endringer.

Departementet opprettholder forslaget om at politiet kan selge, omplassere eller avlive hunden dersom den ikke blir hentet. Politiets ressurser bør ikke ved lov påbys brukt til å forsøke å omplassere hunden fremfor å avlive den, i tilfeller der en eventuell eier ikke henter hunden. Valget av løsning bør overlates til politiet, jf. også utkastet § 24 første ledd bokstav a.

Lovforslaget pålegger den som opptar en hund å levere den til politiet "snarest", dersom ikke hunden overlates til eieren direkte. Normalt vil det være en fordel for alle, også hundeholderen, at en løs hund blir opptatt. Departementet ser ikke andre praktiske løsninger for hvem som skal ta hånd om løse hunder enn at det må bli politiet, som en del av politiets ordentstjeneste, slik som i dag.

Når det gjelder hvilke polititiltak loven skal åpne for som umiddelbare mottiltak i uønskede situasjoner, er departementet kommet til at man i en ny lov om hundehold ikke bør videreføre eller foreslå slike fragmentariske særbestemmelser som i høringsnotatet. I stedet bør de fanges opp av en bestemmelse som konkretiserer politiets generalfullmakt med tanke på hunder, jf. utkastet § 17. Departementet foreslår at

politiet i samsvar med reglene i politiloven skal kunne gripe inn overfor hunder og hundeholdere for å "vareta enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet eller trygghetsfølelse, eller for å verne andre dyr".

Departementet foreslår videre en uttrykkelig bestemmelse om at dersom hund har drept eller påført et menneske vesentlig skade eller angrepet et barn, kan hunden og andre hunder i hundeholderens varetekt eller eie avlives av politiet der de finnes. Forutsetningen for et slikt inngrep må være at hensynet til å vareta noens sikkerhet eller allmennhetens trygghetsfølelse klart tilsier en umiddelbar avliving. Særlig når det gjelder større hundeflokker som det ikke umiddelbart er praktisk lett å ta hånd om, eller hunder som fremviser aggressivitet eller som man ut fra forholdene kan føle seg utrygge overfor, fremstår det som rimelig at politiet må ha anledning til å løse problemet ved et slikt inngripende tiltak på stedet.

12. NØDS- OG FARESITUASJONER M.M.

Reglene om nødrett og nødverge gir enhver person adgang til å forsvare seg og andre mot hunder i faresituasjoner. På nærmere vilkår kan hunden for dette formål håndteres på måter som det ellers ikke er adgang til. En slik nødshandling kan etter forholdene være rettmessig selv om hunden blir skadet eller avlivet.

I lovutkastet var det foreslått regler om nøds- og faresituasjoner og visse tilfeller der hund går løs og utgjør risiko. Det ble gitt en spesiell avlivingsfullmakt til politiet og en viss krets utover det.

Inngrep i nøds- og faresituasjoner dreier seg ikke bare om avliving av hund. Høringsinstansene har imidlertid i vesentlig grad fokusert nettopp på den siden av reglene som knytter seg til avliving. Det er til dels sterke synspunkter på departementets forslag på dette punkt.

På bakgrunn av høringsinstansenes synspunkter har departementet vurdert på ny spørsmålet om hvilken adgang noen hver skal ha til å gripe inn mot en hund som jager eller angriper mennesker eller dyr. Departementet foreslår i utkastet § 14 annet ledd en allminnelig regel om avverging av fare fra hund formulert i tråd med Straffelovkommisjonens forslag til ny straffelov om nødverge, jf. NOU 2002:4. Et lovlig inngrep må altså ikke gå "lenger enn nødvendig", og må dessuten "åpenbart" ikke gå "utover det forsvarlige". Forsvarligheten må vurderes "i betraktning av angrepets farlighet" og "den angrepne interesse".

Departementet foreslår at ved angrep mot menneske skal enhver kunne gjøre det inngrep rettet mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Ved angrep fra hund mot menneske bør ikke lovligheten avhenge av noen nærmere skjønnsmessig vurdering enn dette. Går man lenger enn nødvendig,

altså bruker hardere forsvarsmidler mot hunden enn det som fremstår som nødvendig, vil forsvarshandlingen derimot ikke være lovlig. Departementet antar at retten til forsvarshandlinger bør gjelde både der hunden faktisk har igangsatt et angrep, og hvor situasjonen er den at et angrep er nært forestående. Dersom noen provoserer hunden til å angripe, bør de derimot ikke fritt kunne gripe til forsvarshandlinger mot hunden. Etter departementets syn bør dette komme klart til uttrykk i loven.

Departementet foreslår at en som eier et dyr, innehar eller passer dyret, lovlig bør kunne gjøre det inngrep mot en angripende hund som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Denne regelen bør gjelde til vern for både tamrein og husdyr. Dyrenes økonomiske verdi bør altså ikke ha betydning for denne persongruppens adgang til å gripe inn mot hunden. Men det er her særlig grunn til å sikre mot at forsvarshandlingen er mer inngripende enn nødvendig.

Departementet vil ikke foreslå en regel som generelt åpner for å skade eller avlive en hund som jager et annet tamdyr. En slik regel bør iallfall begrenses til å gjelde til vern for tamrein og husdyr, og forutsette at det ikke er mulig å stanse den trussel som jagingen innebærer, ved mindre inngripende tiltak som å oppta hunden. For det tilfellet at en hund angriper et kjæledyr - medregnet andre hunder - foreslår departementet at regelen ikke skal åpne for å skade eller avlive hunden uten at den angriper direkte.

Etter lovgivningen har i dag hjortevilt en viss beskyttelse ved inngrepsregler overfor jagende eller løs hund. Etter høringsforslaget ville "enhver" ha inngrepsrett når en hund jaget hjortevilt i båndtvangstid. Departementet er etter høringen kommet til at inngrepsretten bør være snevrere enn det som var foreslått, fordi det kan gi enkelte uønskede følger å ha vidtfavnende avlivingsregler der hunder jager hjortevilt. Mindre vidtgående inngrep for å avverge skade på vilt enn avliving av hunden vil være tillatt etter en avveining i henhold til den generelle regelen i utkastet § 14 annet ledd.

Gjeldende rett har enkelte regler som gir adgang til å avlive en hund på stedet umiddelbart etter at den har jaget eller skadet enkelte dyr. Departementet finner at hund bør kunne avlives av enhver i umiddelbar forbindelse med at den har påført menneske eller dyr vesentlig skade, dersom hunden fortsatt utgjør en fare på stedet. Hvis ikke det er tilfellet, bør spørsmålet om avliving avgjøres av politiet i medhold av utkastet § 17 eller § 18.

Det vil motvirke bruken av utmarksbeiter dersom dyreeieren ikke kan gripe inn mot en hund som er en fare for husdyr, tamrein eller hjortevilt. Departementet foreslår derfor at det fortsatt må være adgang for en viss persongruppe til å oppta en slik hund. Dersom

det ikke lar seg gjøre, bør regelen være at politiet blir tilkalt. Hvis politiet ikke kan komme så raskt som situasjonen krever, bør en berørt ha adgang til å avlive hunden hvis den utgjør en klar fare for husdyr eller tamrein.

13. AVLIVING AV HUND ETTER AT SKADE ER VOLDT M.M.

Hundeeieren kan alltid helt vilkårlig avlive en hund i kraft av sin eiendomsrett til den. Eiendomsretten beskytter som utgangspunkt mot at andre avliver hunden.

Regler om krav på avliving som sikkerhetstiltak gjennom oppfølging etter at en hund har opptrådt uønsket, var tatt inn i høringsutkastet. Forslaget omhandlet de materielle vilkår for avliving, altså selve det rettslige grunnlaget for en etterfølgende avliving, og de prosessuelle vilkår for å fremme avlivingskrav.

Departementet foreslår at politiet skal ha adgang til å vurdere avliving i ettertid hvis en hund har "angrepet" eller "skadet" et menneske eller "jaget", eller "skadet" dyr.

Endel høringsinstanser mener at bare hund som har "skadet" menneske bør kunne vurderes, og hevder også at departementets forslag er en utvidelse i forhold til gjeldende rett.

Departementet foreslår at den særskilte regelen i utkastet § 18 om avliving etter en uønsket hendelse skal gjelde for tilfelle hvor en person er angrepet eller skadet, eller hvor hunden har jaget eller skadet dyr. Sammenlignet med straffelovens bestemmelser betyr dette en liten innstramning, men til gjengjeld er det ikke noe krav at den fornærmede først har klaget til hundeholderen. For øvrig mener departementet at lovforslaget ellers vil gi egnede virkemidler når det ikke foreligger en slik uønsket hendelse som blir dekket av forslaget til § 18. For at folk ikke skal vegre seg mot å gå til lege eller bringe barn til lege etter hundebitt, vil departementet ikke følge opp forslaget om at leger skal ha meldeplikt til politiet om slike bitt.

Departementet foreslår videre at dersom hundeholdet som sådan ikke anses sikkerhetsmessig forsvarlig, kan et avlivingsvedtak omfatte alle hunder som hundeholderen har hånd om. Departementet foreslår også at dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, kan politiet vedta å omplassere en hund fremfor å avlive den.

Departementet foreslår en særskilt bestemmelse om at hund som har angrepet eller bitt barn med vesentlig skade som følge, normalt bør avlives. Som barn defineres dem som er under 12 år. Med vesentlig skade menes skader som må anses som legemsbeskadigelse i samsvar med straffelovens bestemmelser og dessuten bitt i hodet. Departementet mener imidlertid

at regelen ikke bør være helt ufravikelig. I departementets lovforslag ligger åpningen for unntak i at det blir sagt at hunden "normalt" bør avlives.

Videre foreslår departementet en konkretiserende særregel for tilfeller der hund har angrepet eller skadet beitedyr. Det er ønskelig å opprettholde en sterk beskyttelse for dyr i landbruket og tamrein. Departementet foreslår derfor at hund som har angrepet eller skadet dyr i landbruket eller tamrein normalt bør avlives hvis dyrets eier ber om det.

Departementet foreslår at også eiere av andre dyr skal få et klart, men mindre vidtgående, vern for sitt dyrehold i forhold til hunder. Utgangspunktet bør etter departementets syn være at den som holder et dyr som viser at det er en fare mot andre dyr - husdyr eller kjæledyr - må finne seg i at det settes inn tiltak for å avverge videre fare. Departementet foreslår derfor at hund som ved angrep har skadet husdyr eller kjæledyr, medregnet andre hunder, normalt bør avlives hvis dyrets eier ber om det.

Departementet foreslår videre at hund som har gått ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn, kan avlives eller omplasseres av politiet, forutsatt at politiet har gitt hundeholderen en skriftlig advarsel i løpet av de siste tre år. Siden dette er et sikkerhetstiltak som utløses av hundeholderens atferd, bør politiets kompetanse gjelde uten hensyn til om advarselen og den nye ulovligheten gjelder samme hund, og vedtaket bør kunne omfatte alle hunder som hundeholderen har hånd om.

Departementet foreslår at politiet skal ha myndighet til å beslutte avliving i første instans. Den ordning som gjelder i dag - at det kreves en kjennelse av tingretten (namsretten) etter reglene i tvangsfullbyrdsloven - er tidkrevende og kan medføre tyngende kostnader, og den tar etter departementets mening ikke godt nok vare på de trygghetsbehov som er til stede.

Departementet mener at hensynet til hundeholderens rettssikkerhet tilsier en betryggende overprøvingsmulighet. Klageordningen bør være rettslig, ikke forvaltningsmessig, fordi slike saker lett kan reise spørsmål som det er vanskelig å belyse i en rent skriftlig klageprosess.

14. FORBUD MOT AT EN PERSON SKAL KUNNE HA MED HUND Å GJØRE. KRAV TIL GODKJENNING FOR Å HA ELLER DRIVE OPPDRETT AV BESTEMTE HUNDETYPER

Den spesielle hundelovgivningen inneholder ikke bestemmelser som setter forbud mot at en person holder hund eller stiller krav om godkjenning for det.

Departementets høringsnotat tok ikke spesifikt opp spørsmålet om forbud mot at person skal kunne ha med hund å gjøre, eller spørsmålet om krav til godkjenning for å ha eller drive oppdrett av bestemte hundetyper. Flere høringsinstanser har imidlertid tatt til orde for å ta inn i loven en hjemmel for å kunne fradømme personer retten til å kunne ha med hund å gjøre.

Departementet foreslår derfor å innføre en adgang for politiet til å forby at en person skal kunne ha med hund å gjøre, jf. utkastet § 22. Adgangen er tenkt som en fullmakt for politiet. Selv om de lovsatte vilkår for å nedlegge forbud foreligger, må politiet vurdere i den enkelte sak om et forbud vil være hensiktsmessig. Departementet foreslår lovfestet et dobbelt sett vilkår for å forby en hundeholder å ha med hund å gjøre. En grunnleggende forutsetning for å nedlegge et forbud bør være forankring i helt konkrete uønskede hendelser. Et annet grunnvilkår bør være at politiet foretar en nærmere konkret vurdering og bare nedlegger forbud dersom personens hundehold ikke anses å ha vært sikkerhetsmessig forsvarlig eller dersom forbudet må anses nødvendig for å bedre allmennhetens eller enkeltpersoners trygghetsfølelse.

Departementet foreslår at et forbud skal kunne begrenses til å gjelde for nærmere bestemte hundetyper eller hunder over en viss størrelse. Politiet bør ikke ha plikt til å vurdere dette nærmere, men bør ha adgang til å begrense forbudet dersom det anses rimelig og forenlig med formålet med forbudet. Videre foreslår departementet at et forbud skal kunne tidsbegrenses eller omgjøres av politiet. Siden forbudet er et sikkerhetstiltak, bør loven stille krav til at det skal ha en minste varighet, som departementet mener bør settes til tre år.

Departementet foreslår i tillegg at en person som dømmes til straff av fengsel for en voldsforbrytelse eller trusler, ved dommen kan forbys å ha med hunder å gjøre. Det foreslås at et slikt forbud alltid skal bli satt dersom en hund er brukt til forbrytelsen. Reglene om tidsbegrensning og omgjøring foreslås å gjelde tilsvarende for slike tilfeller.

For å legge til rette for en tilfredsstillende gjennomføring av nedlagte forbud foreslår departementet hjemmel for et personregister med opplysninger om nedlagte forbud.

Departementet mener at det i en lov som skal være et virkemiddel for å styrke sikkerhet og trygghetsfølelse for folk, kan være grunn til å ta med en hjemmel for ved senere forskrift å kunne kreve godkjenning og sette nærmere vilkår for å ha med bestemte hundetyper eller eventuelt hunder over en viss størrelse å gjøre, jf. utkastet § 21. Det bør også kunne fastsettes vilkår for å drive oppdrett med bestemte hundetyper.

15. FORBUD MOT FARLIGE HUNDER

Kamphundloven setter forbud mot å holde, avle og innføre farlige hunder. Slike hunder kan politiet kreve avlivet. Hvis hundene er ulovlig innført, kan de i stedet utvises. I forskrift regnes opp hvilke hundetyper som uten videre regnes som farlige hunder etter kamphundloven. Om en hund av annen type enn forskriften nevner anses som en farlig hund, avhenger altså av en konkret bedømmelse av den enkelte hunden.

I høringsnotatet var det tatt inn forslag om bestemmelser om forbud mot farlige hunder. Problemstillingen om blandingshunder ulv/hund og spørsmålet om angreps- og forsvarstrening av hunder, var ikke behandlet i høringsnotatet.

Flere høringsinstanser gir sin tilslutning til reglene om forbud mot farlige hunder. En rekke instanser har mer inngående merknader om hva som er eller bør anses som farlige hunder. Flere instanser stiller spørsmål ved eller går imot at hunder som er "spesielt ... utholdende" skal anses som farlige hunder, og mange har også nærmere merknader om hvilke hundetyper som bør rammes av forbudet.

Departementet foreslår i tråd med gjeldende rett et forbud mot å holde, avle eller innføre farlige hunder, og mot å innføre sæd og embryo fra farlige hunder. Departementet foreslår også å si klart i lovteksten at farlige hunder skal avlives eller pålegges utført fra riket ved vedtak av politiet. Etter departementets syn tyder mye på at det er for lett å omgå kamphundloven siden også andre kamphundtyper enn de som er forbudt i dag, volder problemer. Departementet foreslår at enkelte nye hundetyper blir eksplisitt forbudt i tråd med rettslig utvikling i andre land og faktisk utvikling i drabantbyene hos oss.

Departementet er kommet til at hundetypene amerikansk staffordshire terrier og staffordshire bullterrier bør forbys. Under tvil er departementet imidlertid blitt stående ved at bullterrier ikke bør foreslås omfattet av forbudet. Man bør imidlertid følge utviklingen i kamphundmiljøene og vurdere bullterrieren nærmere ut fra de erfaringer som måtte komme.

Departementet har vurdert om nye hundetyper av mastiff-, bulldog- og terriertypene og blandinger av disse m.m. bør forbys, fordi dette kan dekke hundetyper som kamphundmiljøene kan komme til å holde. Departementet er her blitt stående ved å videreføre en mulighet til å utvide forbudet ved forskrift.

Flere høringsinstanser har gått inn for et forbud mot avl ved kryssing av hund og ulv og et forbud mot å holde eller innføre slike blandingsraser. Departementet vil foreslå som utgangspunkt at slike dyr blir definert som farlige hunder. Departementet har imidlertid vært i tvil om hvor langt et forbud mot hundetyper som er en blanding av ulv og hund, bør strekkes. Departementet tar som utgangspunkt at det ikke

har grunnlag for å foreslå noe forbud når det gjelder hundetyper som er vel etablert her i landet. Det kan være hensiktsmessig å avgrense dette til hunderaser med opprinnelig blanding av ulv som er registrert i Norge av Norsk Kennel Klub før 1. januar 2003. Men er det skjedd innblanding av ulv i individer av rasen etter at den ble godkjent av den internasjonale organisasjonen (FCI) som Norsk Kennel Klub bygger sin registrering på, bør forbudet omfatte etterkommere av slike individer. Med en slik avgrensning antar departementet at forbudet kan gi et vern mot nye hundetyper som er en blanding av ulv og hund, at forbudet lar seg håndheve i praksis, og at etablerte og utbredte hundetyper går klar av forbudet.

Departementet er blitt stående ved at saarloos wolfhund i denne omgang bør følge den alminnelige regelen, mens tsjekkosllovakisk ulvehund bør regnes som en farlig hund etter loven.

Departementet mener at loven bør kreve at den som holder en hund som kan forveksles med en "farlig hund", må dokumentere at hunden ikke hører til denne kategorien og derfor er lovlig. Departementet foreslår derfor å videreføre den gjeldende ordning om dokumentasjonsplikt i kamphundloven, jf. utkastet § 19 tredje ledd. Departementet foreslår at dokumentasjonskravet bygger på politiets praksis i Oslo med å kreve at hunden er identitetsmerket og at dette identitetsmerket knytter hunden til et registreringsbevis med en tilknyttet stamtavle.

Departementet foreslår et forbud mot å trene hunder i angrep eller forsvar overfor mennesker. Hunder som politiet etter en konkret vurdering finner at mest sannsynlig er blitt gitt slik trening anses som farlige hunder som skal avlives. Den foreslåtte bestemmelsen er en sikkerhetsbestemmelse som følger sivilrettslige bevisregler.

Videre foreslår departementet å definere som farlige hunder slike hunder som er gitt trening i eller for å angripe andre hunder. Det at noen arrangerer hundekamper eller sender hundene sine i hundekamper rammes allerede av straff etter dyrevernloven.

Departementet foreslår videre at enkelthunder - uansett hundetype eller hunderaase - som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker og dyr, blir ansett som farlige hunder. Etter vedtak av politiet skal slike hunder kunne avlives eller pålegges utført fra riket. Departementet mener at politiet bør ha en slik skjønnsmessig kompetanse til å gripe inn mot hunder som konkret vurdert for politiet fremstår som spesielt aggressive eller kampvillige mv.

Departementet foreslår av hensyn til det vanlige familieholdet av hundetyper som rammes av forbud, et unntak fra forbudet som vil gjøre at enkelthunder som i dag er lovlig holdt, kan beholdes. Unntaket vil

for det første omfatte de hundetyper (kamphunder) som det foreslås forbud mot i loven her. Dernest vil det dekke de få hundene av allerede forbudte hundetyper som fortsatt finnes fra før kamphundloven trådte i kraft i 1991. Hvis hundene angriper folk bør de avlives, og departementet foreslår dette som en unntaksløs regel for disse hundetypene, som det anser som særlig risikable.

Unntak fra forbudet mot angreps-, forsvars- og kamptrente hunder i utkastet § 19 annet ledd bokstav d og e bør gjelde for politiets hunder og hunder som har fått slik trening eller er ført inn i landet med politiets samtykke. Departementet foreslår dessuten en adgang for politiet til å gjøre unntak fra forbudet mot hold og innførsel av kamphundtyper, ulvekrysninger samt eventuelle andre hundetyper som blir forbudt ved forskrift. Det foreslås at ethvert politidistrikt skal ha kompetanse til å innvilge unntak med virkning for hele riket.

16. INNFØRSEL AV HUNDER

Kamphundloven bestemmer at departementet kan gi nærmere forskrifter om innførsel av hunder som ellers ikke omfattes av loven. Vesentlig som en videreføring av dette foreslo departementet i sitt høringsnotat en forskriftshjemmel. Etter denne kunne det settes vilkår for og gis regler for gjennomføringen av innførsel av hunder og tilbakeførsel av hunder etter utenlandsopphold.

Departementet mener at lov om hundeholds innførselsregler bør begrenses til å varetta sikkerhetsmessige formål, mens andre hensyn varetas av landbruksmyndighetene og husdyrloven. Det foreslåtte forbudet mot farlige hunder innebærer et innførselsforbud for de aktuelle hunder. For øvrig ser ikke departementet hvordan nærmere regler om innførsel av hunder kan få sikkerhetsmessig gunstig virkning eller betydning for andre hensyn loven her skal varetta, og tar ikke opp forslaget fra høringsnotatets lovutkast § 11.

17. FORVARING AV HUNDER

Departementet foreslo i høringsnotatet, i tråd med gjeldende rett, at politiet kan ta hunden i forvaring inntil sak om krav om avliving er avgjort.

Departementet finner ut fra Oslo politidistrikts merknader i høringsrunden at det er grunn til å utforme en mer vidtfavnende forvaringsregel enn den som var med i høringsutkastet. Departementet foreslår at hunder skal kunne tas i forvaring som et foreløpig tiltak i tilknytning til sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold som kan munne ut i vedtak om avliving, salg, omplassering, utførsel av hund eller fratakelse av adgang til å ha hund. Det samme foreslås for slike

vedtak i forhold til overtredelse av regler om ro og orden, antall hunder og om merking av hunder. Forvaring skal etter forslaget kunne skje inntil vedtak er truffet og gjennomført.

18. ERSTATNINGSANSVAR. ANSVAR FOR KOSTNADER

Gjeldende erstatningsrett inneholder en rekke generelle lovfestede og ulovfestede regler som kan og vil få betydning også der hund har voldt skade. På mange måter skiller ikke tilfeller der hund har forvoldt skade seg fra andre tilfeller av skadeforvoldelse.

Departementet foreslår ut fra informasjonshensyn at det tas inn i loven en bestemmelse som viser til de særlige erstatningsrettslige lovreglene om hunder, jf. utkastet § 27. Bestemmelsen bør også vise at det finnes andre generelle lovfestede og ulovfestede regler som vil gjelde for disse sakene, altså erstatningsregler som ikke bare gjelder hunder spesielt. Departementets forslag innebærer at enkelte særregler om erstatning som finnes i gjeldende lovgivning, bortfaller. Dette er i samsvar med høringsnotatet, og ingen høringsinstanser har hatt merknader til det.

19. STRAFF

Departementet legger til grunn at det er bred støtte fra høringsinstansene for at overtredelser av loven bør kunne straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder. Loven bør angi konkret hvilke overtredelser som er straffesanksjonert, jf. utkastet § 28.

Departementet foreslår for det første at forsettlig eller uaktsomme overtredelser av kravene om sikring av hunder (bl.a. om båndtvang og tilsyn) og av nærmere regler om ro og orden, antall hunder og om merking av hunder (hvis dette blir innført), bør kunne straffes. Videre foreslår departementet at en hundeholder bør kunne straffes for forsettlig eller uaktsomt å unnlate å forebygge eller avverge at hunden rettsstridig angriper eller skader person, jager, angriper eller skader dyr.

Også forsømmelser knyttet til at hunden ved støy eller på annen måte volder urimelig ulempe for øvrig bør kunne straffes. Departementet mener at en ny lov om hundehold bør inneholde og dermed synliggjøre en slik regel.

Departementet foreslår at unnlatelser av å etterkomme visse pålegg og forbud nedlagt av politiet eller domstol eller forbud i relasjon til reglene om særlig farlige hunder m.m. blir straffesanksjonert.

20. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Samlet sett antar departementet at loven vil ha begrensede administrative og økonomiske konsekvenser.

21. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Helen Rui, Ola Røtvei og Knut Storberget, fra Høyre, lederen Trond Helleland, Carsten Dybevig og Linda Cathrine Hofstad, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Harald Espeland, fra Kristelig Folkeparti, Einar Holstad og Finn Kristian Marthinsen, og fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, er glad for forslaget om ny hundelov. Komiteen ser behovet for en oversiktlig samling av lovbestemmelser som angår hundehold. En slik samling vil gjøre det lettere å orientere seg om sine rettigheter og plikter hva angår hundehold. Hundehold er en viktig del av mange menneskers liv, og hunden tjener en rekke nyttige og sosiale formål. Det skal finnes omtrentlig 400 000 hunder i Norge fordelt over anslagsvis 250 000 husstander. Hunden tjener en viktig funksjon i fremme av psykisk og fysisk helse. Den bidrar til økt livskvalitet i forbindelse med friluftsliv, jakt og fritidsaktiviteter. Hundens rolle som sosial kamerat eller "menneskets beste venn" kan ikke undervurderes. Komiteen viser til at hunden også er blitt nyttig i terapisammenheng og i velkjente nyttige samfunnsfunksjoner som eksempelvis førerhunder og hjelpehunder for funksjonshemmede, politihunder og lavinehunder. Det er en kjensgjerning at en stor andel mennesker anser sin egen livskvalitet økt gjennom hundehold, og hundehold er også gjennom forskning bevist å ha positive effekter på menneskers fysiske og psykiske helse. Hundehold er en viktig og positiv del av manges liv.

Samtidig som hundehold er en naturlig del av så mange menneskers liv, må det også tas hensyn til de mennesker som selv velger å ikke ha kontakt med hunder. Komiteen mener en ny hundelovs hovedmål må være å lage rammer som bidrar til et positivt og samfunnsgagnlig hundehold, og som sikrer økt trygghet rundt det norske hundeholdet. Flere hendelser mellom hund og mennesker den senere tiden sammenholdt med utviklingen av uheldige hundemiljøer tyder dessverre på at innskjerping av regelverket er nødvendig.

Komiteen støtter i all hovedsak de foreslåtte sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold og endring av regelverket for lettere å kunne gripe inn overfor farlige hunder. Forslaget til ny hundelov ivaretar det påpekte behov i Dokument nr. 8:71 (1997-1998) Om likebehandling av hunder som angriper bufe og barn fra arbeiderpartirepresentantene Grethe Fossli og Jon Olav Alstad, hvor man etterlyste utvidet adgang til avlivning av hund som hadde forgrepet seg. Komiteen mener at adgangen til å avlive og å kreve avlivning av hund bør utvides. Begrunnelsen for

forslaget og komiteens standpunkt er at hund i økende grad skaper skade og at uheldig hundehold har skapt utrygghet hos mange. Små barn er og var spesielt utsatt og trenger særskilt vern. Komiteen betrakter forslaget til ny hundelov i tråd med intensjonene i Dokument nr. 8:71 (1997-1998), og ser det som viktig at nødvendige lovendringer blir gjort for å sikre samfunnet et godt allment hundehold som ivaretar tryggheten for hunder og mennesker. Dette vil også styrke og skape allmenn aksept for det gode hundehold. Det må derfor lettere kunne tas tak i hunder som skader mennesker, og det må gjøres lettere å reagere mot eiere som opptrer uansvarlig.

Samtidig vil komiteens flertall, alle unnatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, påpeke at det har vært nødvendig å gjøre hundelovens innhold klarere, slik at ikke lovteksten skaper unødige misforståelser. Forslaget til ny lov har åpenbart skapt feilaktig forståelse blant flere. Ingen er tjent med en lov som er utydelig og vag. Den vil i så måte ikke sikre nødvendig legitimitet, og vil være vanskelig å håndheve. Flertallet har derfor foretatt flere endringer i lovens ordlyd fordi forslaget har skapt forvirring ute blant folk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er positive til at man nå får en lov om hundehold. Det er likevel en del viktige punkter i det fremlagte forslaget som er uheldige. Det kan synes som man har et noe stort fokus på uheldige virkninger ved hundehold. Forslaget bærer preg av hastverksarbeid i kjølvannet av noen få svært uheldige tragedier. Disse medlemmer mener det er prisverdig at man forsøker å vise handlekraft også i forhold til enkeltsaker. Likevel synes en del forslag lite gjennomtenkt i forhold til det som er målet med en ny hundelov, nemlig et godt og sunt hundehold for både mennesker og dyr, samt trygghet for barn og andre. Disse medlemmer vil i denne sammenheng bemerke at man i Norge i all hovedsak har et meget godt hundehold, spesielt innen det organiserte hundemiljøet. Friville lag foreninger og klubber har gjort en god jobb for å fremme et sunt og godt hundehold.

Disse medlemmer mener at forslaget i stor grad bærer preg av å ha vært utformet av personer med svært liten kjennskap til hunder og hundehold. Man har også i overraskende liten grad brukt den ekspertise man har på hund i Norge, som for eksempel Politiets hundeskole og Forsvarets hundeskole, eller den ekspertise og nettverk bl.a. Norsk Kennel Klub har.

Disse medlemmer ser at dette fører til at det fra en rekke organisasjoner og foreninger, har kommet inn en rekke endringsforslag for å få loven til å bli mer rimelig og rettfærdig. Dette er videre en lov

som får virkning for svært mange i Norge. En del regler er også av helt ny karakter. Disse medlemmer ønsker derfor at man får en evaluering av loven etter at denne har virket i to år. Da kan en få vurdert om loven har fått den tilsiktede virkning eller om man har fått utilsiktede og uheldige konsekvenser.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremlegge en evaluering av loven med eventuelle forslag til nødvendige endringer, etter at loven har virket i to år."

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 *Det sivile samfunns ansvar, lovens formål og forholdet til annen lovgivning*

Komiteen støtter i all hovedsak forslaget til innledende bestemmelse i § 1. Alles behov for trygghet må være et ledende motiv i arbeidet med en hundelov. Dette behovet for trygghet må avstemmes mot de fordeler et aktivt hundehold gir oss, og uten at reglene demper de positive opplevelsene med hunder unødig.

Komiteen forslår følgende endring av § 1 annet ledd:

"Loven har til formål å bidra til å fremme et hundehold som varetar hensyn til sikkerhet, trygghet, allminnelig ro og orden. Den gir regler for hvordan hundeholdet skal utøves av den enkelte for å vareta slike hensyn. Videre gir loven regler for hvordan enkeltpersoner og det offentlige kan forholde seg til hundehold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, trygghet, allminnelig ro og orden."

Komiteen mener det er hensiktsmessig med en samling av bestemmelsene som gjelder hunder slik som det er foreslått av departementet, og mener reglene bør være lett begripelige og tilgjengelige for de fleste. Komiteen har gjennom arbeidet med loven søkt å skape presiseringer i lovteksten som skal gjøre den lettere å forstå.

§ 2 *Definisjoner*

Komiteen slutter seg til forslaget om definisjon av hundeholder i § 2, og er enig i at personkretsen gjøres videre enn den som formelt eier hunden. Også definisjonen av barn i forslaget § 2 første ledd bokstav b støttes av komiteen.

Ved definisjonen av "vesentlig skade" i lovens § 2 første ledd bokstav c mener komiteen det vil være mest hensiktsmessig og retts teknisk enklest å forholde seg til det omfang av legemskrenkelser som ligger i forståelsen av straffelovens § 229. Straffeloven § 229 omhandler legemsbeskadigelse, og har

gjennom rettspraksis etablert grenser mot de rene legemsfornærmelser. Blåmerker og risp vil ikke regnes som legemsbeskadigelse, men en stiv finger, et sår som resulterer i skjemmende arr i ansiktet eller en utslått tann regnes etter praksis som legemsbeskadigelse. Flere skader kan samlet sett anses som en legemsbeskadigelse. Begrepet "skade på helbred" som benyttes i straffeloven § 229 innebærer videre at skader av rent psykisk art, for eksempel angstnevrose, kan omfattes. En definisjon av vesentlig skade som henleder på straffeloven § 229 vil også i stor grad fange opp sår med blødninger og bitt i hodet. En vil likevel ved en slik definisjon unnta de mer bagatellmessige skader som bl.a. kan oppstå ved lek med hund eller valp og som lovens øvrige bestemmelser (eksempelvis § 18 fjerde ledd bokstav a) ikke ønsker å ramme. Komiteen mener man må kunne forutsette at de bagatellmessige skader som forårsakes av hund, erfaringsvis kan skyldes andre forhold enn en hunds aggressivitet eller farlighet.

Komiteen peker på at i lovverket brukes begrepene tamrein, husdyr, hund, kjæledyr, hjortevilt (jf. §§ 14 annet ledd bokstavene b og d, 15 og 18), og de særlige beskyttelsesregler som i dag gjelder de dyr som omfattes av bufeloven. Forslaget til bestemmelsen i § 15 utvider i vesentlig grad gjeldende rett dersom husdyr defineres videre enn de dyr som i dag har vern etter bufeloven (f.eks. om man mener at katter, kaniner osv. er husdyr). I proposisjonen på side 74 sies det at det ikke er behov for utvidelse og meningen har etter komiteens oppfatning nok vært at husdyr er ment å omfatte bare bufelovens arter. Komiteen foreslår derfor en ny bokstav d i § 2 som presiserer begrepet husdyr. Dette er dyr som har et særskilt vern etter loven, og det er viktig at det er klare linjer for hvilke arter som faller inn under begrepet. Det forslås derfor følgende:

"§ 2 første ledd bokstavene c og d skal lyde:

- c) husdyr: storfe, sau, geit, hest, gris og fjærkre;
- d) vesentlig skade på person: skader som anses som legemsbeskadigelse etter straffelovens § 229."

§ 3 Generelt aktsomhetskrav

Komiteen støtter forslaget til generelt aktsomhetskrav i § 3 som særlig er rettet mot hundeholderen. Det foreslås imidlertid at ordet "utrygghetsfølelse" erstattes med "utrygghet" i § 3 første ledd siste punktum. Komiteen foreslår at ord som utrygghetsfølelse og trygghetsfølelse gjennomgående i loven byttes ut med ordene utrygghet eller trygghet. Komiteen mener det vil bli feil og umulig å lovfeste en rett til en slik følelse.

Komiteen ønsker å skjerpe kravet til et aktsomt hundehold. Flere av de utslag man i dag har av

et problematisk hundehold og uønsket hundeadferd er klart forårsaket av hundeholderens valg. Reaksjonene og handlingsmulighetene bør derfor i stor grad rettes mot hundeholderen. Et for sterkt fokus på sanksjoner mot hundene og hunderaser kan derfor etter komiteens oppfatning virke som en uheldig avsporing i forhold til hundeholderens valg og beslutninger.

Komiteen peker også på at det er avgjørende at hundeholdere forstår andres behov for trygghet, og at tilstedeværelse av hund i seg selv for mange kan skape frykt. Komiteen mener det generelle aktsomhetskrav i lovforslagets § 3 ivaretar dette sammenholdt med lovens bestemmelser om bl.a. båndtvang.

Kapittel 2. Sikring av hunder

Komiteen hilser velkommen regelsettet om sikring av hunder i lovens kapittel 2 §§ 4 og 5. Reglene bidrar til å klargjøre og skjerpe hundeholderens ansvar og plikter.

§ 4 Alminnelige regler om sikring av hund. Vilkår for å la hund være løs.

Komiteen har merket seg at § 4 femte ledd ikke bare er en regel om unntak fra sikringsreglene (tilsynsplikten), men en regel som selv fastslår tilsynsplikt. Komiteen har videre merket seg at § 9 utelukkende er en bestemmelse som gir unntak fra sikringsreglene. Av disse grunner mener komiteen at § 4 femte ledd bør endres noe for å tydeliggjøre forholdet mellom §§ 4 og 9.

Komiteen foreslår følgende:

"§ 4 femte ledd skal lyde:

Hunder skal alltid holdes under slikt tilsyn at de så vidt mulig hindres i å drive eller forfølge vilt, jf. likevel § 9 tredje ledd."

§ 5 Forbud mot å gå fra bundet hund

Reglene bl.a. i § 5 setter en klar standard for hundeholderens plikt til å ta hensyn til dem som av ulike årsaker føler utrygghet og frykt for hunder.

Komiteen støtter kravene i bokstav a og b om at hundeholder ikke skal binde hunden rett ved inngangen til en bygning som er åpen for allmennheten, eller ved lekeplasser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, mener derimot at bokstav c både er uklar og kan åpne for en svært detaljert tolkning som flertallet mener er uhenksom og unødig detaljregulering. Det ge-

nerelle aktsomhetskravet i § 3 ivaretar etter flertallets mening intensjonen i forslaget fra Regjeringen.

Flertallet foreslår følgende endring av § 5:

"§ 5 Forbud mot å gå fra bundet hund

Hundeholderen skal ikke gå fra en bundet hund rett ved inngangen til en bygning som er åpen for allmennheten, eller ved lekeplasser."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti er imot å stryke lovfor-
slagets § 5 bokstav c. Etter disse medlemmers mening er det nødvendig å ha et klart forbud i loven mot å binde hund på et sted der allmennheten naturlig må passere. Eksempler på slike steder er ved fotgjengerunderganger, ved inngang til parkeringsplass eller stasjonsområde, på et smalt fortau, eller ved en bro. Ved å stryke forslaget § 5 bokstav c oppnår ikke flertallet etter disse medlemmers syn noe høyere presisjonsnivå. Med tanke på den kritikk som flertallet i merknads form reiser mot loven om at den er uklar, er det etter disse medlemmers syn uforståelig at man her foreslår noe som gjør loven mer uklar med hensyn til hva som er forbudt. Etter disse medlemmers syn er ikke en henvisning til det generelle aktsomhetskrav et bidrag til å gjøre loven klarere og hindre misforståelser.

§ 6 Sikring av hund ved båndtvang m.m.

Komiteen støtter forslaget om sikring av hund gjennom allmenn båndtvang, jf. § 6. Det er dessuten viktig at kommunene selv kan få gi forskrifter som omhandler båndtvang. Komiteen mener dette også er i tråd med ønsket om mer lokalt selvstyre. Komiteen påpeker at et overordnet mål må være at båndtvang kun brukes der det er nødvendig og dermed ikke utover det behovet tilsier, jf. også proposisjonen side 78. Komiteen foreslår å lovfeste dette. Samtidig er det viktig at kommunene selv får mulighet til å definere og avgrense områder for bruk av båndtvang innenfor lovens ramme. Derfor mener komiteen at § 6 annet ledd bokstav a og c må skjerpes for å unngå overdreven bruk av båndtvang. Lokalpolitikere med bedre kjennskap til lokale områder og forhold har best forutsetning for å avgjøre definisjonen av disse bestemmelsene innenfor sin kommune. Der større sammenhengende turområder berører flere kommuner, vil det være naturlig med interkommunalt samarbeid i utforming av felles regler for båndtvang.

Komiteen foreslår derfor følgende endring:

"§ 6 annet ledd bokstav a og c skal lyde:

a) i og i tilknytning til boligområder og handleområder,

c) på og ved bestemt angitte turstier, turveier, merke-
de skiløyper, leir- og rasteplasser."

I tillegg foreslår komiteen nytt § 6 tredje ledd:

"§ 6 tredje ledd skal lyde:

Båndtvang etter bokstav c og d kan ikke fastsettes i større grad enn nødvendig og slik at hensynet til de som ønsker å ferdes med løs hund også ivaretas i tilstrekkelig grad, både hva angår omfang og geografisk spredning. Ved fastsettelse av båndtvang etter bokstav e og f kan båndtvang bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter, eller hvor vilt man ønsker å beskytte har sitt leveområde. Båndtvang fastsatt i medhold av bokstav f må opphøre straks forholdene tilsier det. Der sammenhengende beite, natur- og rekreasjonsområder berører flere kommuner, bør disse samordne sine forskrifter."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, foreslår § 6 tredje ledd nytt siste punktum:

"§ 6 tredje ledd siste punktum skal lyde:

"Kommunens innføring av båndtvang etter bokstav f kan påklages til fylkesmannen."

§ 6 tredje ledd i lovforslaget blir fjerde ledd.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti vil fremheve at en adgang til å påklage kommunens forskrift om ekstraordinær båndtvang er et fremmedelement i forhold til det alminnelige prinsipp om at det ikke er klageadgang over forskrifter, og at man søker å unngå ordninger med godkjenning eller stadfesting av kommunale forskrifter. Disse medlemmer frarår derfor sterkt den løsning som flertallet legger opp til.

§ 7 Særlig om sikring av hund der tamrein beiter

Komiteen slutter seg til forslaget om sikring av hund der tamrein beiter, jf. § 7, og anser det som viktig for næringen at hunder blir holdt i kontroll på steder hvor tamrein lovlig beiter.

§ 8 Særlig om hundedressur, jakt og fangst

Komiteen støtter forslaget om at jakthundetrening, dressur og prøver kun kan foretas med grunneiers eller den med allmenn bruksretts samtykke, jf. § 8. Komiteen mener i tråd med prinsippet om lokalt selvstyre at fjellstyrene i statsallmenningene må ha kompetansen til å gi samtykke til trening av jakt-hund innenfor allmenningens område. Det vises i så måte til lov om utnyttning av rettar og lunnende m.m.

i statsallmenningane (fjellova) § 3. Det heter her følgende om fjellstyrenes mandat:

"I kvar kommune der det er statsallmenning skal det være fjellstyre. Fjellstyret skal administrere bruken og utnyttinga av rettar og lunnende i statsallmenningen så langt ikkje anna er fastsett i eller i medhald av lov. Det skal arbeide for å sikre at allmenningen vert brukt på ein måte som fremjar næringslivet i bygda og tek vare på naturvern- og friluftsinnteressene."

Norges statsallmenninger er forskjellige både i forhold til fauna, størrelse og bruksomfang. Om trening av jakthund er hensiktsmessig i de forskjellige statsallmenningene vites best av lokale kjennere, derfor mener komiteen fjellstyrene i de aktuelle statsallmenningene er de som må gi sitt samtykke før trening av hund tillates. Komiteen foreslår derfor følgende tillegg i § 8 første ledd:

"§ 8 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

For statsallmenningene gis samtykke av fjellstyret."

§ 9 Unntak fra sikringsreglene

Komiteen støtter lovforslagets § 9, men går inn for at det innføres et nytt unntak som første ledd bokstav f.

Komiteen foreslår derfor følgende:

"§ 9 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) hund når den brukes for jakt, jakthundtrening og jaktprøver mellom 20. august og 1. april eller når båndtvang er fastsatt i medhold av § 6 annet ledd bokstavene c, d og e."

Dette er positive aktiviteter som det kreves samtykke fra grunneier for å utøve. Unntak for båndtvang fastsatt i medhold av § 6 annet ledd bokstavene c, d og e er nødvendig for å sikre at nye kommunale båndtvangsbestemmelser ikke hindrer utøvelse av jakt med løs hund i områder hvor slike aktiviteter i dag foregår.

Kapittel 3. Løse hunder

Komiteen støtter det fremsatte forslag i § 10 vedrørende løse hunder.

Kapittel 4. Ro og orden, antall hunder og merking av hunder

§ 11 Ro og orden mv.

Komiteen tiltrer forslaget til § 11 som gir kommunen myndighet til å fastsette regler om hundehold av hensyn til ro og orden. Det foreslås imidlertid at "alminnelig" tilføyes foran "ro og orden" i bestem-

melsens første setning. Komiteen mener det vil være hensiktsmessig å ta inn ordet "alminnelig" da man får presisert at ikke enhver støy vil gi grunnlag for tiltak. Dette er i og for seg en språklig presisering, men er viktig som et signal. Dette er også mer i tråd med språkbruk i andre lover som gjelder tiltak for å sikre ro og orden.

§ 12 Antall hunder i en husholdning eller på en eiendom

Komiteen foreslår å fjerne § 12 første ledd bokstav b, slik at kommunene ikke kan begrense ved forskrift hvor mange hunder en eier generelt kan ha. Komiteen mener at dette må styres gjennom enkeltvedtak rettet mot hundeholdere som ikke er kvalifisert for å ha en eller flere hunder.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at den bestemmelse som i § 12 første ledd bokstav a gir adgang til å sette vilkår for hundehold er etter flertallets mening tilstrekkelig. I Dyrevernmeldinga (s. 171) fremkommer det dessuten at Landbruksdepartementet skal gi forskrift om spesielt hundehold (trekkhunder, annet hundehold i større omfang). I lys av dette er muligheten for å regulere hundehold tilstrekkelig. Flertallet foreslår at § 12 endres i tråd med dette.

"§ 12 skal lyde:

For å ivareta folks og dyrs sikkerhet og ro og orden kan kommunen i forskrift sette vilkår for å holde mer enn et bestemt antall voksne hunder i en husholdning eller på en eiendom."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener innskrenkninger i retten til å holde hund best gjøres gjennom enkeltvedtak. Disse medlemmer vil påpeke at §§ 3, 11 og 17 gir tilstrekkelig grunnlag for å forhindre uønsket hundehold. Det å skulle gi kommunene rett til ytterligere å innskrenke muligheten for hundehold utover den mulighet som ligger i § 11 om forskrifter om ro og orden mv. anses for unødvendig og byråkratiserende. Forhold rundt sikkerhet ved hundehold har i utgangspunktet ikke noe med antallet hunder å gjøre, men hvordan hundeholder ivaretar den enkelte hunds behov, omgivelsenes behov for trygghet og den alminnelige ro og orden. Sett på den bakgrunn vil det være rimelig å la politiet alene forholde seg til sikkerhets-spørsmålene etter § 17, slik at en ikke havner i en uheldig ansvarsapulverisering. Disse medlemmer går følgelig imot § 12.

§ 13 Merking av hunder

Komiteen støtter forslaget om adgang til å merke hunder og at dette også kan pålegges av depar-

tementet ved forskrift, jf. § 13. I vurderingen av om enkelte raser skal forbys, kan dette være et tjenelig surrogat for å fjerne aggressive individer fra raser som er utsatt.

Komiteen mener det er viktig at man får en forskrift om registrering av hund slik at man får bedre muligheter til å kunne spore og ansvarliggjøre hundeeier. Komiteen mener i utgangspunktet det er bedre å stille krav til registrering for å få bukt med ulovlige kamphunder, enn et stadig mer omfattende raseforbud. Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i inneværende stortingsperiode fremme forslag om å gjennomføre tvungen merking av hunder."

Kapittel 5. Personers rettigheter og plikter i nøds- og faresituasjoner

§ 14 Inngrep på stedet mot hund som jager eller angriper mv.

- FØRSTE OG ANNET LEDD

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, gir sin gjennomgående støtte til lovutkastets regler som skal sikre personers trygghet overfor hunder i nøds- og faresituasjoner; dog med noen presiseringer. Et aktivt og godt hundehold i Norge fordrer også at man har mulighet innenfor rimelighetens grenser til å gripe inn med tiltak overfor aggressive hunder som vil eller har gjort skade. Flertallet vil bemerke at lovforslaget av flere har blitt tolket på en slik måte at det ikke lenger representerer selv departementets begrunnelse. Flertallet finner på den bakgrunn også grunnlag for å presisere bestemmelsene noe slik at klarhet oppstår. Ved den innstramming man også foretar av definisjonen av "vesentlig skade" mener flertallet man nå får et helhetlig og forståelig lovverk som i mindre grad bidrar til misforståelser.

Flertallet vil likevel bemerke at flere av situasjonene som dette kapittel skal regulere medfører vanskelige bevissspørsmål uansett hvordan loven utformes. Avlivningsårsak i utmark vil for eksempel for alle parter kunne være vanskelig å bevise i en etterfølgende prosess om handlingen. Et klarere regelverk kan bidra til å redusere de vanskeligheter en slik bevisproblematikk uansett vil kunne skape. Uansett vil lovens bestemmelser måtte være basert på befolkningens tillit, og at loven har legitimitet i brede lag. Klare og lettforståelige bestemmelser bidrar etter flertallets oppfatning også til dette.

Bestemmelsen i § 14 første og annet ledd skisserer det nødrettslige grunnlag enhver kan ha for å gripe inn mot en hund som gjør eller er i ferd med å gjøre skade. Slik inngripen bør etter flertallets oppfatning ikke gå ut over det som er forsvarlig. Flertallet

foreslår derfor at ordet "åpenbart" i § 14 annet ledd utgår.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti støtter hundelovens bestemmelser til vern om menneskers trygghet overfor hunder i nøds- og faresituasjoner. Eksistens av hundehold fordrer mulighet til å gripe inn med tiltak overfor hunder som vil gjøre eller har gjort skade.

Disse medlemmer har merket seg at den foreslåtte nødvergebestemmelsen i § 14 annet ledd er i samsvar med straffelovens nødvergeregulering. Videre har disse medlemmer merket seg at bestemmelsen er utformet i tråd med Straffelovkomisjonens forslag i NOU 2002:4. Disse medlemmer vil fremheve at nødretten i hundeloven ikke må være mindre omfattende enn det som følger av den alminnelige strafferett.

Disse medlemmer vil påpeke at dersom ordet "åpenbart" fjernes fra § 14 annet ledd, så vil det bety en *begrensning* i adgangen til nødverge mot angrep fra hund, sammenlignet med den adgang man har til nødverge i andre situasjoner. Disse medlemmer er sterkt uenig i en slik begrensning i nødrettsbestemmelsen.

- TREDJE LEDD BOKSTAV B

I § 14 tredje ledd bokstav b synes komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, at siste setning er tung og vanskelig å forstå når det statueres at et "ellers ulovlig inngrep" ikke kan bli gjort. Flertallet foreslår derfor at § 14 tredje ledd bokstav b siste setning endres (i tråd med begrunnelsen i proposisjonen s. 207/208). Flertallet forslår:

"§ 14 tredje ledd bokstav b skal lyde:

- b) Når en hund jager eller angriper tamrein eller husdyr som beiter lovlig, eller når hunden uprovosert angriper en annen hund, kan det utsatte dyrets eier, innehaver eller den som passer dyret, gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige. Denne bestemmelsen kan ikke påberopes når det dyret som blir jaget eller angrepet urettmessig er kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer."

Flertallet oppfatter at dette i stor grad samsvarer med dagens rettstilstand. Denne formuleringen vil også unnta jaging av mindre ikke husdyr som grunnlag for avlivning da disse tradisjonelt ikke ville kunne sies å være på beite.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti vil påpeke at dersom tredje ledd bokstav b endres, kan dette skape tvil i situasjoner hvor dyret ikke beiter men for eksempel passerer. Det synes videre lite rimelig at husdyr skal være uten den beskyttelse mot hund som bokstav b kan gi, bare fordi det er kommet inn på grunn hvor de ikke har beiterett. Dette gjelder særlig hvor det er tredjeparts hund som angriper. Disse medlemmer kan ikke se at endringen i loven slik flertallet foreslår bidrar til å gjøre hundeloven klarere.

- TREDJE LEDD BOKSTAV C

Forslag til hundeloven § 14 tredje ledd bokstav c avløser viltloven § 53 tredje ledd første punktum. Komiteen har i den forbindelse merket seg at avlivningsadgangen med dette er snevret noe inn. Dette ved at hundeloven benytter uttrykket "direkte angrep" og ikke "påtreffes jagende" som i viltloven. Komiteen foreslår likevel å begrense kretsen av avlivningsberettigede til grunneier, noen som opptrer på dennes vegne eller jakt og fangstberettigede. Komiteen oppfatter dette å være i samsvar med intensjonene i loven. Komiteen vil derfor foreslå at "enhver" i § 14 tredje ledd bokstav c byttes ut med "grunneier, noen som opptrer på dennes vegne eller jakt og fangstberettigede".

- TREDJE LEDD BOKSTAV D

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, er av den oppfatning at man i de tilfeller som er nevnt i § 14 tredje ledd bokstav d bør stimulere til at politiet kontaktes og at andre sikkerhetstiltak iverksettes før avlivning. I den grad det er mulig bør avlivning skje i samsvar med regler som stilles opp i kapittel 6. I den grad andre kan avlive etter at en hund har påført noen vesentlig skade må hunden fortsatt utgjøre en klar fare, andre tiltak vil være risikable og tiltaket må ikke være utover det forsvarlige.

Flertallet foreslår at "fare" i § 14 tredje ledd bokstav d første punktum erstattes med "klar fare".

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener at å stimulere til at politiet kontaktes og at andre sikkerhetstiltak iverksettes før avlivning er lite realistisk i en nødvergesituasjon, jf. forslaget § 14 tredje ledd bokstav d. En nødvergesituasjon karakteriseres av at den er akutt, kritisk og gjerne hektisk. Flertallets situasjonsbeskrivelse vil derfor passe situasjoner hvor nødverge sjelden er berettiget. Disse medlemmer vil likevel fremheve at i nødvergesituasjoner skal ikke hunden avlives dersom faren kan avverges på annen måte. Disse medlemmer foreslår at § 14 tredje ledd bokstav d utformes på følgende måte:

"§ 14 tredje ledd bokstav d skal lyde:

Enhver kan på stedet avlive en hund som påtreffes i umiddelbar forbindelse med at den har påført en person vesentlig skade, dersom hunden fortsatt utgjør en fare som ikke kan avverges på annen måte. Det samme gjelder hvis hunden har voldt vesentlig skade på tamrein, husdyr, hunder eller hjortevilt, dersom ikke det skadete dyret urettmessig har kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer."

§ 15 Hund som utgjør klar fare for husdyr, tamrein og hjortevilt

Komiteen har merket seg innsigelsene til bestemmelsen § 15 om hund som utgjør klar fare for husdyr, tamrein eller hjortevilt. Bekymringen er i stor grad knyttet til de problemer som gjelder bevisføring rundt grunn for inngripen og spørsmålet om en hund i slike situasjoner reelt sett utgjør en klar fare. Komiteen har merket seg at det ikke ser ut til å være mange avlivninger etter dagens reglesett for disse situasjonene, men forstår den bekymring en slik regel skaper. Komiteen har likevel valgt å ville videreføre reglene dog med den presisering at bestemmelsen skal gjelde hund uten ledsager og under båndtvang, og at bestemmelsen ikke innbefatter hjortevilt. Det foreslås slik endring i bestemmelsen:

"§ 15 første ledd skal lyde:

En hund som uten ledsager går løs i utmark eller landbruksområder i båndtvangstid og utgjør en klar fare for husdyr og tamrein, kan opptas av grunneieren, festeren, forpakteren, beiteberettigede, en berørt reineier eller noen som opptrer på vegne av disse. Dersom det ikke lar seg gjøre å oppta hunden eller få politiet til stedet så raskt som situasjonen krever, kan vedkommende om nødvendig avlive hunden på stedet."

§ 16 Plikter etter at inngrep er gjort mot hund etter §§ 14 og 15

Komiteen støtter forslaget til § 16.

Kapittel 6. Sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold

§ 17 Umiddelbare polititiltak

Komiteen mener lovforslaget i § 17 om umiddelbare polititiltak for å vareta sikkerheten og tryggheten til enkeltpersoner, allmennheten og dyr ivaretar viktige hensyn i de konflikter som heldigvis sjelden oppstår i det norske hundeholdet. Etter komiteens mening har politiet bl.a. i sin generelle fullmakt mulighet for å gripe inn. I den grad uklarhet har hersket rundt dette bidrar forslaget til § 17 til å avklare dette, og den virker dessuten skjerpene på hundeholdere. Komiteen mener vi etter dette får en hensiktsmes-

sig og god hjemmel for å kunne gripe inn i de akutte situasjoner bestemmelsen beskriver. Komiteen forutsetter at politiet tar den forholdsmessighetsvurdering som ligger implisitt i bestemmelsen ved avgjørelsene. Komiteen ønsker for øvrig å endre begrepet "trygghetsfølelsen" til "trygghet" i § 17 i overskriften og i bestemmelsens fjerde ledd. I tillegg ønsker komiteen å tilføye "tidsbegrenset" foran "bruk av munnkurv" i § 17 annet ledd første punktum. Komiteen ønsker også å tilføye "for øvrig" i § 17 annet ledd første punktum etter ordet "kan"

Komiteen mener det er av avgjørende betydning å raskt kunne gripe inn i de situasjoner loven foreskriver.

Av rettsikkerhetsmessige grunner mener komiteen dog at umiddelbar avlivning etter paragrafen kan kreves begrunnet i ettertid, jf. forvaltningsloven, og at øvrige tiltak utover avlivning etter paragrafen bør kunne påklages til overordnet påtalemyndighet.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

"§ 17 nytt siste ledd skal lyde:

Reglene om grunnnging og klage i forvaltningsloven kap. V og VI gjelder for politiets vedtak etter § 17 annet ledd, dog slik at det ikke er klagemulighet på umiddelbar avlivning."

§ 18 Avliving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser

Når det gjelder bestemmelsen i § 18 om avliving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser, mener komiteen det skal være enkelt å iverksette tiltak for hunder som har gjort skade. Komiteen mener det er risiko for at hunder som har skadet pga. av egne eller hundeholders egenskaper kan skade igjen. Det er derfor et behov for å gripe inn når skaden allerede har skjedd.

Komiteen er enig i bestemmelsens forholdsmessighetsvurdering og understreker dette. Man står derfor ikke overfor noen "automatisk avlivningsadgang" som enkelte har trodd. Komiteen vil påpeke at lovforslaget § 18 første ledd gir en generell avlivningsbestemmelse basert på en forholdsmessighetsvurdering, supplert med noen retningslinjer for tiltaket. Bestemmelsens fjerde ledd inneholder normalregler for avlivning. Ingen av disse reglene er unntaksfrie.

- ANNET LEDD

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, påpeker at der det er praktisk mulig og forsvarlig så skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den. Flertallet foreslår derfor at "skal søke" tas inn i loven i stedet for "bør vedta".

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at § 18 annet ledd foreslås endret av flertallet fra at politiet "kan vedta" til at det "skal søke" å omplassere en hund fremfor å avlive den, dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig. Tas dette på ordet, kan det etter disse medlemmers oppfatning medføre atskillig merarbeid for politiet med å kartlegge omplasseringsmuligheter, eller en risiko for erstatningsansvar dersom det ikke gjøres. Dette bør etter disse medlemmers mening unngås, og "kan vedta" bør derfor benyttes.

- FJERDE LEDD

I fjerde ledd bokstav c ønsker komiteen å tillegge "ensidig" angrep; for å skille ut de forhold hvor to hunder naturlig rivaliserer og viser aggresjon mot hverandre. Komiteen vil også tilføye "vesentlig" foran skade for å markere forholdsmessighet. Dette foreslås også i bokstav b.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, mener forholdsmessighetsvurderingen også må gjelde de hjemler som skisseres i bestemmelsen fjerde ledd bokstav a - c.

Etter innstrammingen av begrepet vesentlig skade i § 2 første ledd bokstav c vil mer bagatellmessige skader og forhold falle utenfor paragrafens virkeområde, særlig bestemmelsens bokstav a. Flertallet vil peke på at dette er en bør-regel og ikke skal-regel. Man må derfor ved praktiseringen av regelen, være bevisst på *tilfeller hvor hunden* kan ha vært utsatt for en umiddelbar forutgående provokasjon. Flertallet vil her spesielt vise til det som fremkommer i proposisjonen på side 156. Flertallet mener det er klart at en må fravike hovedregelen der en hund for eksempel har blitt plaget av et barn (eller andre) umiddelbart forut for bittet. Flertallet mener videre at man må kunne benytte unntaket hvor valper, som på grunn av at de har tannfelling og spisse tenner, raskere vil kunne gi en skade som vil falle inn under begrepet vesentlig skade.

- FEMTE LEDD

Komiteen har merket seg at § 18 femte ledd gir politiet en mulighet, ingen plikt, til å omplassere eller avlive en hund dersom eieren tidligere har fått en skriftlig advarsel. Komiteen foreslår å endre fra en til mer enn en skriftlig advarsel. Komiteen vil fremheve at bestemmelsen vil gi politiet et nyttig redskap til å gripe inn mot hundehold i belastede eller kriminelle miljøer. Dette hensyn har komiteen til lagt stor vekt. Komiteen vil påpeke at politiet ikke bør bruke hjemmelen unødig overfor vanlige hunde-

eiere som kun har gjort seg skyldig i mindre alvorlig uaktsomhet.

Komiteen foreslår å endre ordene i § 18 siste ledd første setning fra "en skriftlig advarsel" til "mer enn en skriftlig".

§ 19 Farlige hunder

Når det gjelder bestemmelsene om farlige hunder i §§ 19 og 20, viser komiteen til at det er et økende problem at enkelte miljøer bruker hunderaser som bevisst avles opp og trenes til å bli aggressive og kampvillige. Hunder som bevisst trenes for slike formål kan derfor være farlige for andre mennesker og dyr og en forstyrrelse for omgivelsene. Disse hundene og denne aktiviteten er etter komiteens syn en uønsket del av hundeholdet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg forslaget om å innføre et eget forbud i hundeloven mot hundekamp. I den forbindelse vil disse medlemmer påpeke at hundeloven begrenser seg til å regulere sider ved hundehold som har et sikkerhets- eller et miljøaspekt. Videre vil disse medlemmer fremheve at for personer som lar hunden delta i hundekamper gjelder dyrevernloven. Dyrevernloven inneholder både generelle og spesifikke bestemmelser om vern av dyr. Loven § 2 fremhever eksplisitt at man skal behandle dyr slik at de "ikkje kjem i fåre for å lida i utreningsmål". Straffen for forsettlig eller uaktsom overtredelse av dyrevernloven er bot eller fengsel i ett år, eller ved grove brudd, bot eller fengsel i opp til tre år.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil påpeke at en likevel skal være forsiktig med å sette likhetstegn mellom spesifikke raser og farlige hunder, da det er større variasjon mellom hunder innenfor de ulike rasene enn mellom de ulike rasene. En rekke av høringsinstansene påpeker også viktigheten av at en hund konkret skal vurderes og anses som farlig eller ikke uten hensyn til hunderaise. Enhver hunderaise kan hvis den trenes til det, utgjøre en trussel mot omgivelsene med varierende risiko for skadeomfang etter hunderasens størrelse, kjevskraft, og styrke. Miljøet hunden vokser opp i, og det bruksområdet den trenes til, er avgjørende for hundens oppførsel og i hvilken grad hunden representerer en fare.

Dette flertallet mener man i større grad må gjøre noe med de enkelte miljøene og eierne som produserer aggressive og farlige hunder, enn å stigmatisere enkelte hunderaser.

Dette flertallet viser til at nyere, norsk og internasjonal, forskning om hunder og adferd fastslår at problemadferd hos hund som hos mennesker er et

resultat av samspill mellom gener og miljø. Nyere svensk forskning konkluderer bl.a. med at det ikke er mulig å sette sammenheng mellom farlige hunder og spesifikke hunderaser, da uønskede egenskaper hos alle hunderaser kan utvikles og forsterkes gjennom avl. Det finnes som nevnt store individuelle variasjoner innenfor hver rase. Dette igjen innebærer at farlige hunder vanskelig kan identifiseres uten svært grundige testmetoder.

Dette flertallet mener variasjonene innenfor de enkelte hunderasene gjør det vanskelig å innføre forbud mot enkelte raser på grunnlag av enkeltindivider innenfor rasen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener at den foreslåtte § 19 er et av flere forebyggende tiltak for å motvirke uheldige konsekvenser av hundehold. Disse medlemmer viser til at det i høringsrunden var bred enighet om å videreføre et forbud mot de hundetyper som er nevnt i kamphundloven (midlertidig lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud og innførsel, hold og avl av farlige hunder). Disse medlemmer viser også til at det fra et håndhevingssynspunkt er viktig at de nye nevnte hunderaser forbys. Forbudet mot farlige hundetyper støttes også fordi skadeomfanget og konsekvenser blir større hos disse hundetyper enn hos andre når aggressiv adferd utløses. Slik merknad fra flertallet er utformet, blir resultatet etter disse medlemmers mening uheldig, da man inngir seg på en diskusjon om raser og individ uten å gi et klart signal om hva man i realiteten ønsker. Etter disse medlemmers mening vil det være mer hensiktsmessig å opprettholde lovforslaget slik det står. I forlengelsen av dette vil disse medlemmer videre be om at det ved bruk av forskrift etter forslaget § 19 annet ledd bokstav c legges vekt på at det ved utarbeidelsen av en slik liste nyttes faglige objektive kriterier. Forskriften må etter disse medlemmers vurdering bygge på at det ut fra en veterinærfaglig vurdering dreier seg om raser eller blandinger som ut fra sine egenskaper og størrelse kan bli problematisk å holde, og derfor er uønsket for innførsel, hold og avl. En politifaglig vurdering er etter disse medlemmers syn også noe som må tas hensyn til ved utformingen av forskrift.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ser at sosiologiske variasjoner hos hunderasene og deres hundeholdere kan danne grunnlag for raseforbud. Likevel er disse medlemmer skeptisk til utvidelse av raseforbudet.

Disse medlemmer vil støtte forslaget om at departementet gis hjemmel til ved forskrift å forby hunderaser slik rettstilstanden har vært til nå. På bak-

grunn av det som er sagt ovenfor mener disse medlemmer at en slik hjemmel bør brukes med varsomhet og hvor det er strengt nødvendig av påviste genetiske eller sosiologiske forhold, for eksempel at en rase hyppig brukes til uheldig aktivitet i særskilte miljøer. Dette må dog grunnlegges bedre og fundamenteres i vitenskapelig grunnlag langt bedre enn det som begrunner raseforbudsforslaget fremmet i Regjeringens hundelovsforslag. Endelig mener disse medlemmer at departementet bør ha kompetanse til ved forskrift å kunne innføre lisensordning for enkelte raser for å forebygge uheldig hundehold, jf. forslaget til § 21. Det foreslås derfor at hunderaseforbud tas ut av loven. Det innføres en forskriftshjemmel for forbud, og de andre forbudshjemlene støttes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter ikke forslaget om utvidet raseforbud inntatt i hundeloven. Disse medlemmer mener det er feil å forby hele raser som Staffordshire bullterrier og Amerikansk staffordshireterrier på grunnlag av at ytterst få prosent av hundeeierne misbruker rasene til kamptrening mot mennesker og andre dyr. Den oppstart som nå er foretatt med tanke på å teste Amerikansk staffordshireterrier med DNA skulle også for fremtiden gjøre det lettere å skille Amerikansk staffordshireterrier fra andre typer hunder. Disse medlemmer mener likevel at dagens forbud mot bl.a. Pitbull bør opprettholdes. For ulvehybrider mener disse medlemmer at departementet gjennom forskrift nå bør vurdere forbud.

Den forskriftshjemmel disse medlemmer nå går inn for innebærer ikke at disse medlemmer mener det er godtgjort at Staffordshire bullterrier og Amerikansk staffordshireterrier bør forbys. Disse medlemmer mener departementet i stedet må bruke hjemmelen i § 21 til å foreslå vilkår knyttet til disse raser.

Disse medlemmer foreslår følgende:

§ 19 skal lyde:

"§ 19 *Farlige hunder*

Kongen kan gi forskrift om forbud mot å holde, avle eller innføre farlige hunder, eller å innføre sæd eller embryo fra farlige hunder. Forskriften kan sette krav til dokumentasjon av hundens rase eller type.

Med farlige hunder menes hunder eller hundetyper som spesielt aggressive, kampvillige og utholdende, og som på grunn av disse egenskapene er farlige for mennesker og dyr. Første ledd gjelder også for hundetyper som lett kan forveksles med farlige hunder.

Det er forbudt å holde eller innføre hunder som

- a) er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker,
- b) er gitt trening i eller for å angripe andre hunder, eller

c) enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Er det tvil om en hund går inn under tredje ledd bokstav c, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kynlig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om den er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden. Dersom ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden for å gå inn under tredje ledd bokstav c.

Hunder som blir avlet, innført eller holdt i strid med regler i eller i medhold av denne paragraf, kan avlives eller pålegges utført av riket ved vedtak av politiet."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker ikke et forbud mot spesifikke raser. Man har en del år nå hatt et forbud mot såkalt "Pitbull". Da forbudet ble innført var det kanskje et titalls slike hunder i Norge, nå er det sannsynligvis snakk om hundretall. Disse medlemmer mener dette viser at raseforbudet ikke har vist seg å være et egnet verktøy for å få bukt med kamphundproblemer. Kamphundproblemet er et kriminalitetsproblem, ikke et hundeproblem. Disse medlemmer mener at dette kamphundmiljøet må være å anse som organisert kriminalitet. Disse medlemmer har registrert at hunder som skal brukes som kamphunder blir systematisk mishandlet for at de skal bli aggressive. Disse medlemmer gjør oppmerksom på at det i Norge aldri har vært tradisjoner for hundekamper.

Disse medlemmer har registrert at politiet på Stovner ønsket et slikt raseforbud. Dette var begrunnet ut fra at mange av de foreslåtte rasene fysisk ligner på Pitbull, og at Pitbull ofte blir brukt i hundekamper. Disse medlemmer ser at det dermed ikke først og fremst er om rasene er spesielt farlig som er begrunnelsen. Disse medlemmer mener at dette dermed blir som å forby melis fordi det ligner på kokain.

Disse medlemmer finner det alarmerende at det i forbindelse med høringen kom frem at politiet ikke har noen opplæring om hund og hunderaser på Politihøyskolen. Det er således kun de som går på Politiets hundeskole for å bli hundefører som får opplæring om hund. Disse medlemmer registrerer også med stor skepsis at da politiet på Grorud skulle ha en satsning mot kamphundmiljøet fikk de en halv dags opplæring. Disse medlemmer mener det vil være hensiktsmessig at politiet får tilstrekkelig opplæring om hund enn at man innfører et raseforbud

basert på en etats manglende kunnskap om det problemet man skal gå inn i. Disse medlemmer mener derfor at det som må stå i fokus er hvordan hunder brukes, ikke hunderaser. Disse medlemmer ønsker derfor en egen bestemmelse om straff for dem som deltar eller arrangerer hundekamp.

Disse medlemmer kan ikke se at det finnes bittstatistikk som underbygger at de raser som foreslås forbudt eller departementet anser som farlige, er de som biter mest. Disse medlemmer registrerer at det kom frem på høringen at det finnes bare én undersøkelse i Norge ved veterinærhøyskolen, over hvilke hunder som oftest biter sin eier. Her kom Cocker Spaniel øverst på listen. Disse medlemmer er oppmerksomme på at hundeesperter med lang erfaring med "problemhunder", slår fast at det er langt større variasjoner mellom hunder av samme rase enn rasene imellom. Disse medlemmer mener dette må veie tungt og tas alvorlig.

Disse medlemmer registrerer at det ikke først og fremst er de hunder som det ønskes forbud mot, som har vært involvert i hundetragedier i Norge.

Disse medlemmer ser at det vil kunne være et behov for en mulighet til å kunne innhente og eventuelt avlive hunder som reelt må være å anse som farlige. Disse medlemmer mener dette må vurderes ikke ut fra rase, men ut fra hvor aggressiv den enkelte hund er. Her har man mulighet for flere løsninger, men det som er viktig er at man får en tilfredsstillende saksbehandling og vurdering foretatt av personer som er kompetente til å vurdere om hunden er aggressiv og om den i så fall bør avlives. Disse medlemmer mener at et raseforbud i denne sammenheng ikke vil ha noen betydning.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"§ 19 skal lyde:

§ 19 *Forbud mot farlige hunder*

Det er forbudt å holde, avle eller innføre farlige hunder. Som farlig hund regnes:

- a) Hunder som ulovlig er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker.
- b) Hunder som er gitt trening i eller for å angripe andre hunder.
- c) Enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Dersom det er tvil om en hund er en farlig hund, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om hunden er vel avbalansert eller har en lav terskel for ag-

gresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden. Dersom ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden som en farlig hund."

"§ 20 skal lyde:

§ 20 *Unntak fra forbudet mot farlige hunder*

Som unntak fra reglene i § 19 gjelder følgende:

- a) Hunder som omfattes av § 19 annet ledd bokstav a eller b anses ikke som farlige hunder hvis de er trent av politiet, i særlige tilfeller av andre med politiets tillatelse eller ført inn til landet med politiets tillatelse, eller er trent i regi av hundeorganisasjon godkjent av departementet.
- b) Hunder som omfattes av § 19 annet ledd bokstav a eller b kan beholdes hvis trening tidligere lovlig har vært gitt i regi av en hundeklubb, men er blitt stanset ved lovens ikrafttredelse. Disse hundene kan ikke selges eller omplasseres uten godkjenning av politiet. Blir vilkårene overtrådt eller hunden angriper folk, skal den avlives ved vedtak av politiet, med mindre nødrett eller nødverge berettiget angrepet.
- c) En hund som omfattes av § 19 annet ledd bokstav a og b, kan holdes eller innføres dersom politiet gir en særskilt tillatelse. Tillatelse kan bare gis i særlige tilfeller, som til innførsel av en bestemt særlig trent hund til nytteformål, som politihund, bruk i Forsvaret eller redningshund. Innførselstiltatelse kan også gis tidsbegrenset for inntil fire uker dersom det finnes rimelig. Politiet kan sette nærmere vilkår for innførselen og holdet av hunden. Blir de vilkår som er satt, overtrådt, kan hunden avlives eller pålegges utført fra riket ved vedtak av politiet.

"§ 28 a skal lyde:

§ 28 a *Hundekamp*

Den som har latt hund delta i hundekamp, organisert hundekamp, eller på annen måte medvirket til at hundekamper finner sted, straffes med fengsel i inntil tre år.

Som hundekamp regnes når to eller flere hunder, eller hund og andre dyr føres sammen med det formål og hensikt at de skal slåss."

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ber departementet om snarest å innføre forbud mot ulvehybrider og Amerikansk staffordshire terrier. Amerikansk staffordshire terrier er umulig, eller nærmest umulig, å skille fra den allerede forbudte pitbullterriren. For å lette politiets mulighet til å overholde allerede eksisterende lovverk, anses dette forbudet som påkrevd. Dette medlem vil videre be om at det forskriftsfestes at forbudte

hunderaser må steriliseres, ha identitetsbevis som knytter hunden til et registreringsbevis som opplyser om eierens navn og adresse, og som viser at hunden er avlet, innført eller holdt før lovens ikrafttredelse. Blir vilkårene overtrådt eller hundene angriper folk, skal hundene avlives ved vedtak av politiet.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om snarest mulig å forby ulvhybrider, amerikansk staffordshire terrier, og blandinger der disse rasene inngår."

"Stortinget ber Regjeringen forskriftsfeste at unntak fra forbud mot å holde bestemte hunderaser forutsetter at dyret steriliseres, samt at det har identitetsbevis som knytter hunden til et registreringsbevis som opplyser om eierens navn og adresse, og som viser at hunden er avlet, innført eller holdt før lovens ikrafttredelse. Blir vilkårene overtrådt eller hundene angriper folk, skal hundene avlives ved vedtak av politiet."

§ 20 Unntaket fra forbudet mot farlige hunder

Komiteen støtter forslaget til § 20, men mener bokstav c bør ha med en mulighet for departementet til ved forskrift eller enkeltvedtak å dispensere fra forbudet når trening i angrep eller forsvar er skjedd i regi av en organisert seriøs hundeorganisasjon i tråd med aktverdig formål. Det bes her særskilt om at departementet vurderer Norsk Kennel Klubs treningsopplegg (IPO) omtalt i proposisjonen s. 186.

Komiteen fremmer følgende forslag til ny § 20:

"§ 20 Unntak fra reglene i § 19

En hund omfattes ikke av § 19 tredje ledd bokstav a eller b hvis den er trent av politiet eller i særlige tilfelle av andre med politiets tillatelse, eller er innført i riket med politiets tillatelse.

En hund omfattes ikke av § 19 tredje ledd bokstav a hvis den er lovlig trent av en hundeorganisasjon før lovens ikrafttreden, eller etter lovens ikrafttreden av en hundeorganisasjon med tillatelse fra politiet. Hunden kan ikke selges eller omplasseres uten politiets tillatelse. Blir vilkårene overtrådt eller hunden angriper et menneske, skal den avlives etter vedtak av politiet, hvis ikke nødverge eller nødrett berettiget angrepet."

§ 21 Krav til godkjenning for å ha eller drive oppdrett med bestemte hundetyper

Komiteen foreslår at "hunder over en viss størrelse" strykes i § 21 første og annet ledd.

Komiteen foreslår også at en lisensadgang medtas og fremmer følgende forslag til § 21:

"§ 21 Krav til godkjenning for å ha å gjøre med bestemte hundetyper

Kongen kan i forskrift sette vilkår for å innføre, holde eller drive avl med bestemte hundetyper eller blandinger av bestemte hundetyper. I forskriften kan det settes krav om godkjenning og om krav til avlagte prøver eller tester, om skjerpet båndtvang, begrensnings i antall hunder, hundeholderens alder, vandel, ansvarsforsikring, og gebyr for å dekke kostnader mv. Setter forskriften krav om godkjenning, kan myndighet til å gi godkjenning delegeres til en privat organisasjon."

§ 22 Forbud mot at en person skal kunne ha med hund å gjøre

Komiteen støtter forslaget i § 22, og understreker at dette er en viktig del av den nye loven. Bestemmelsen bør brukes.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, mener uakseptabelt hundehold som særlig offentlige tjenestemenn og kvinner oppdager bør rapporteres. Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om lovhjemmel som sikrer at helsepersonell og andre offentlige myndighetsutøvere rapporterer til relevant offentlig myndighet om uakseptabelt hundehold til tross for tidligere lovpålagt taushetsplikt."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti er svært skeptiske til å ta inn den foreslåtte lovhjemmel som flertallet etter spør. Disse medlemmer vil understreke at alle mennesker har en moralsk og juridisk plikt til å hjelpe dyr som lider. Lov om dyrevern § 6 slår da også fast at

"Råkar nokon på eit dyr som synleg er sjukt, skadd eller hjelpelaust, skal han hjelpa det så langt råd er. Let det seg ikkje å gjere å gjeva hjelp eller god nok hjelp og dyret er eit husdyr, tamrein eller storvilt, skal han snarast råd er seia frå til dyret sin eigar eller innehavar eller til næraste politi."

Etter disse medlemmers syn er denne bestemmelsen derfor dekkende for det formål flertallet vil oppnå, nemlig å sikre at opplysninger om vanskjøtsel av dyr kan rapporteres til politiet.

Disse medlemmer mener også at dersom en vedtar at helsepersonell får en lovfestet meldeplikt uten hinder av taushetsplikt vil dette kunne få konse-

kvenser for mennesker som oppsøker hjelpeapparatet. Vissheten om at helsepersonells taushetsplikt er grunnleggende for folks tillit og dermed også vilje til å oppsøke eller ta i mot hjelp når de trenger det. Disse medlemmer viser også til innføringen av helsepersonells og andre myndighetspersoners meldeplikt etter barnevernsloven. Innføringen av dette var svært kontroversiell. En rekke faginstanser advarte kraftig mot ordningen. Stortinget valgte å innføre en meldeplikt, men etter det disse medlemmer vet er det fortsatt store mørketall fordi det faktisk ikke blir meldt fra til barnevernet om barn som lider. Et siste moment for disse medlemmer er at dersom Stortinget velger å innføre en slik "meldeplikt" også for hunder kan dette tolkes som et signal om at vi likestiller dem med barn.

§ 23 Saksbehandling

Komiteen støtter forslaget til saksbehandlingsregler i § 23.

Kapittel 7 Omplussing og avliving mv. av hunder, erstatningsansvar og straff

§§ 24, 26 og 27

Komiteen støtter reglene som er foreslått i §§ 24, 26 og 27, men med den endring at "om nødvendig" tilføyes foran "avlive" i § 24 første ledd første punktum.

§ 25 Saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak etter § 24

Hva angår saksbehandlingsreglene i § 25 mener komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, at det ville være mest ryddig og hensiktsmessig om overordnet påtalemyndighet eller Politidirektoratet var klageinstans og at domstolenes på vanlig vis kan prøve gyldigheten av forvaltningsvedtak. Flertallet fremmer derfor forslag om endring av loven på dette punkt. Flertallet ønsker videre at domstolene skal kunne prøve alle sider av vedtakene for å sikre best mulig rettssikkerhet og likebehandling.

Flertallet mener at departementets forslag om å gjøre tingretten til klageinstans skaper komplikasjoner og uklarhet, ved at det finner sted en sammenblanding av domstolsmessig prøvelse og forvaltningsmessig klage. Ved at tingretten gjøres til klageinstans, kan det bl.a. oppstå vanskelige rettskraftsspørsmål dersom en part ønsker å benytte seg av sin rett til å kreve klageinstansens avgjørelse prøvet for domstolene. Flertallet mener derfor at klage og domstolsprøvelse som utgangspunkt bør følge vanlige regler. Siden mange vedtak etter loven vil kunne ramme den som blir utsatt for dem hardt, mener komiteen at domstolene bør ha kompetanse til å prøve

alle sider ved saken. Dette innebærer en utvidelse av domstolenes kompetanse i forhold til det som er vanlig, men slike bestemmelser er i og for seg ikke noe særsyn i norsk rett. Ved saker om administrative tvangstiltak etter tvml. kapittel 33, er regelen således at retten kan prøve alle sider av saken, derunder forvaltningsskjønnet (tvml. § 482 første ledd). Dersom det er tale om vedtak som inneholder et ganske sterkt element av sanksjon, kan en begrensning i prøvelsesadgangen tenkes å være i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjon. Albert og Le Comptedommen ser ut til å bygge på en slik rettsoppfatning (Series A no 58 1983 para 29, jf. Aall, Sivilprosess og menneskerettigheter, I Gjennomføring av internasjonale menneskerettigheter i norsk rett). Krav om avliving etter hundeloven vil sannsynligvis langt på vei bli oppfattet som en sanksjon. Flertallet foreslår en slik alternativ bestemmelse til § 25:

"§ 25 skal lyde:

Politiets vedtak etter loven er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. For vedtak etter § 17 gjelder bestemmelsen i forvaltningsloven § 24 første ledd annet punktum ikke. Vedtak kan påklages til Politidirektoratet. Blir vedtaket brakt inn for domstolen, kan retten prøve alle sider av saken.

Om utsatt iverksetting ved klage gjelder forvaltningsloven § 42. Politiet kan alltid kreve at klageren løpende og til rett tid betaler kostnadene ved forvaring, jf. § 26, dersom iverksettingen skal utstå. Oppfyller ikke klageren kravet, kan vedtaket settes i verk straks.

Politiet sørger for at avliving skjer. Den skal foregå etter reglene i dyrevernloven."

Som følge av endringene i § 25 foreslår flertallet at følgende endring foretas i § 23:

"Første ledd utgår og overskriften til paragrafen endres til *Register over vedtak etter § 22.*"

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener det vil være mest hensiktsmessig at Politidirektoratet er ankeinstans for samtlige vedtak fattet med hjemmel i proposisjonen § 24. Videre mener disse medlemmer at proposisjonens forslag til en effektiv domstolsbehandling av saker som ankes videre inn for domstolsapparatet etter endelig avgjørelse hos politiet/Politidirektoratet, bør beholdes. Disse medlemmer vil fremheve at det av hensyn til både hundeeieres økonomi og ønske om en rask avgjørelse, tilsier en effektiv domstolsbehandling. Videre vil disse medlemmer påpeke at proposisjonens forslag til domstolsbehandling av vedtak fattet med hjemmel i proposisjonen § 24, er betryggende og ivaretar hensynet til rettssikkerhet på en god måte. Domstolene

vil ved dette kunne prøve alle sider ved saken. Disse medlemmer foreslår at § 25 får følgende ordlyd:

"§ 25 skal lyde:

§ 25 *Saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak etter § 24*

For politiets behandling av saker etter § 24 gjelder forvaltningsloven.

Politiets vedtak etter § 24 kan påklages til Politidirektoratet eller bringes inn for domstolene etter reglene i tredje ledd. Politidirektoratets vedtak i klagesak kan bringes inn for domstolene på samme måte.

Vedtak som nevnt i annet ledd kan bringes inn for tingretten. Reglene i forvaltningsloven §§ 29-32, 33 annet og fjerde ledd og 34 første ledd gjelder tilsvarende. Tingretten kan prøve alle sider av saken. For tingrettens behandling gjelder tvistemålsloven første, annen og fjerde del så langt reglene passer. Tingretten innkaller bare til muntlig forhandling dersom en av partene ber om det eller retten finner det påkrevd. Tingretten avgjør saken ved kjennelse. Etter begjæring av påtalemyndigheten kan vedtaket i stedet behandles i en straffesak mot hundeholderen som gjelder vesentlig samme faktiske forhold som vedtaket knytter seg til. I alle tilfelle gjelder sivilrettslige bevisregler for vurderingen av om vilkårene for omplassering, salg eller avlaving foreligger.

Om utsatt iverksetting gjelder forvaltningsloven § 42, også for tingretten. Politiet kan alltid kreve at klageren løpende og til rett tid betaler kostnadene ved forvaring, jf. § 26, dersom iverksetting skal utstå. Oppfyller ikke klageren kravet, kan vedtaket settes i verk straks.

Dersom en hund skal avlives, sørger politiet for at avlavingen skjer. Den skal foregå etter reglene i dyrevernloven."

§ 28 *Straff*

Komiteen mener den foreslåtte strafferamme i § 28 er for lav, og at det ved de grovere forsettlig og overlagte overtredelser bør kunne reageres med strengere straff enn 3 måneder. Komiteen sikter her særlig til de som overtrer bestemmelser om farlig hundehold og bidrar til å utbre slik uønsket hundeadferd. Komiteen foreslår derfor en øvre strafferamme på 6 måneder og bot (jf. strprl. § 171 om pågripelse). Komiteen foreslår derfor en slik endring i § 28 første til tredje ledd.

22. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

§ 5 *Forbud mot å gå fra bundet hund*

Hundeholderen skal ikke gå fra en bundet hund

- rett ved inngangen til en bygning som er åpen for allmennheten,
- ved lekeplasser, eller
- på et annet sted der allmennheten naturlig må passere tett ved hunden.

§ 14 skal lyde:

§ 14 *Inngrep på stedet mot hund som jager eller angriper mv.*

Hundeholderen skal sørge for å holde eller kalle hunden tilbake og gjøre det han kan for å avverge urettmessig fare når en hund jager eller angriper mennesker eller dyr.

Et ellers ulovlig inngrep mot en hund er lovlig når noen gjør det for å avverge at hunden urettmessig jager eller angriper mennesker eller dyr, dersom inngrepet ikke går lenger enn nødvendig for å avverge skade, og dessuten ikke går åpenbart utover det forsvarlige i betraktning av angrepets farlighet og den angrepnes interesse.

Så langt følgende særlige bestemmelser rekker, gjelder de foran den generelle regelen i annet ledd:

- Ved pågående eller nært forestående angrep mot en person kan enhver gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Dette fritar ikke den som helt eller delvis har provosert et angrep, fra straffansvar eller erstatningsansvar.
- Når en hund jager eller angriper tamrein eller husdyr, eller når hunden angriper en annen hund, kan det utsatte dyrets eier, innehaver eller den som passer dyret, gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Et ellers ulovlig inngrep mot hunden kan likevel ikke bli gjort hvis det utsatte dyret urettmessig er kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.
- Når båndtvang gjelder, kan enhver avlive en hund ved direkte angrep på hjortevilt, likevel ikke en hund som er i aktiv bruk som ettersøkshund etter sykt eller såret vilt.
- Enhver kan på stedet avlive en hund som påtreffes i umiddelbar forbindelse med at den har påført en person vesentlig skade, dersom hunden fortsatt utgjør en fare som ikke kan avverges på annen måte. Det samme gjelder hvis hunden har voldt vesentlig skade på tamrein, husdyr, hunder eller hjortevilt, dersom ikke det skadete dyret urettmessig har kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.

Paragrafen her gjelder ikke politihunder som brukes lovlig. Heller ikke gjelder paragrafen der reglene om nødrett og nødverge gjør en farlig bruk av hunden rettmessig.

§ 18 annet ledd skal lyde:

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, kan politiet vedta å omplassere en hund fremfor å avlive den.

Forslag 2

§ 25 skal lyde:

§ 25 *Saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak etter § 24*

For politiets behandling av saker etter § 24 gjelder forvaltningsloven.

Politiets vedtak etter § 24 kan påklages til Politidirektoratet eller bringes inn for domstolene etter reglene i tredje ledd. Politidirektoratets vedtak i klagesak kan bringes inn for domstolene på samme måte.

Vedtak som nevnt i annet ledd kan bringes inn for tingretten. Reglene i forvaltningsloven §§ 29-32, 33 annet og fjerde ledd og 34 første ledd gjelder tilsvarende. Tingretten kan prøve alle sider av saken. For tingrettens behandling gjelder tvistemålsloven første, annen og fjerde del så langt reglene passer. Tingretten innkaller bare til muntlig forhandling dersom en av partene ber om det eller retten finner det påkrevd. Tingretten avgjør saken ved kjennelse. Etter begjæring av påtalemyndigheten kan vedtaket i stedet behandles i en straffesak mot hundeholderen som gjelder vesentlig samme faktiske forhold som vedtaket knytter seg til. I alle tilfelle gjelder sivilrettslige bevisregler for vurderingen av om vilkårene for omplassering, salg eller avliving foreligger.

Om utsatt iverksetting gjelder forvaltningsloven § 42, også for tingretten. Politiet kan alltid kreve at klageren løpende og til rett tid betaler kostnadene ved forvaring, jf. § 26, dersom iverksetting skal utstå. Oppfyller ikke klageren kravet, kan vedtaket settes i verk straks.

Dersom en hund skal avlives, sørger politiet for at avlivingen skjer. Den skal foregå etter reglene i dyrevernloven.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 3

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Farlige hunder*

Kongen kan gi forskrift om forbud mot å holde, avle eller innføre farlige hunder, eller å innføre sæd eller embryo fra farlige hunder. Forskriften kan sette krav til dokumentasjon av hundens rase eller type.

Med farlige hunder menes hunder eller hundetyper som spesielt aggressive, kampvillige og uthol-

dende, og som på grunn av disse egenskapene er farlige for mennesker og dyr. Første ledd gjelder også for hundetyper som lett kan forveksles med farlige hunder.

- Det er forbudt å holde eller innføre hunder som
- a) er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker,
 - b) er gitt trening i eller for å angripe andre hunder, eller
 - c) enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Er det tvil om en hund går inn under tredje ledd bokstav c, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om den er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden. Dersom ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden for å gå inn under tredje ledd bokstav c.

Hunder som blir avlet, innført eller holdt i strid med regler i eller i medhold av denne paragraf, kan avlives eller pålegges utført av riket ved vedtak av politiet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen fremlegge en evaluering av loven med eventuelle forslag til nødvendige endringer, etter at loven har virket i to år.

Forslag 5

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Forbud mot farlige hunder*

Det er forbudt å holde, avle eller innføre farlige hunder. Som farlig hund regnes:

- a) Hunder som ulovlig er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker.
- b) Hunder som er gitt trening i eller for å angripe andre hunder.
- c) Enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Dersom det er tvil om en hund er en farlig hund, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om hunden er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden. Dersom

ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden som en farlig hund.

Forslag 6

§ 20 skal lyde:

§ 20 *Unntak fra forbudet mot farlige hunder*

Som unntak fra reglene i § 19 gjelder følgende:

- a) Hunder som omfattes av § 19 annet ledd bokstav a eller b anses ikke som farlige hunder hvis de er trent av politiet, i særlige tilfeller av andre med politiets tillatelse eller ført inn til landet med politiets tillatelse, eller er trent i regi av hundeorganisasjon godkjent av departementet.
- b) Hunder som omfattes av § 19 annet ledd bokstav a eller b kan beholdes hvis trening tidligere lovlig har vært gitt i regi av en hundeklubb, men er blitt stanset ved lovens ikrafttredelse. Disse hundene kan ikke selges eller omplasseres uten godkjenning av politiet. Blir vilkårene overtrådt eller hunden angriper folk, skal den avlives ved vedtak av politiet, med mindre nødrett eller nødverge berettiget angrepet.
- c) En hund som omfattes av § 19 annet ledd bokstav a og b, kan holdes eller innføres dersom politiet gir en særskilt tillatelse. Tillatelse kan bare gis i særlige tilfeller, som til innførsel av en bestemt særlig trenet hund til nytteformål, som politihund, bruk i Forsvaret eller redningshund. Innførselstillaelse kan også gis tidsbegrenset for inntil fire uker dersom det finnes rimelig. Politiet kan sette nærmere vilkår for innførselen og holdet av hunden. Blir de vilkår som er satt, overtrådt, kan hunden avlives eller pålegges utført fra riket ved vedtak av politiet.

Forslag 7

§ 28 a skal lyde:

§ 28 a *Hundekamp*

Den som har latt hund delta i hundekamp, organisert hundekamp, eller på annen måte medvirket til at hundekamper finner sted, straffes med fengsel i inntil tre år.

Som hundekamp regnes når to eller flere hunder, eller hund og andre dyr føres sammen med det formål og hensikt at de skal slåss.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen om snarest mulig å forby ulvhybrider, amerikansk staffordshire terrier, og blandinger der disse rasene inngår.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen forskriftsfeste at unntak fra forbud mot å holde bestemte hunderaser forutsetter at dyret steriliseres, samt at det har identitetsbevis som knytter hunden til et registreringsbevis som opplyser om eierens navn og adresse, og som viser at hunden er avlet, innført eller holdt før lovens ikrafttredelse. Blir vilkårene overtrådt eller hundene angriper folk, skal hundene avlives ved vedtak av politiet.

23. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Odelstinget til å gjøre slike

vedtak:

A.

Vedtak til lov

om hundehold (hundeloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 *Det sivile samfunns ansvar, lovens formål og forholdet til annen lovgivning*

Det sivile samfunn, både enkeltpersoner og organisasjoner, har ansvaret for innenfor lovgivningens ramme å utøve og legge til rette for et positivt og samfunnsgagnlig hundehold, til glede for den enkelte hundeholder.

Loven har til formål å bidra til å fremme et hundehold som varetar hensyn til sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden. Den gir regler for hvordan hundeholdet skal utøves av den enkelte for å vareta slike hensyn. Videre gir loven regler for hvordan enkeltpersoner og det offentlige kan forholde seg til hundehold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden.

For hundeholdet gjelder også bestemmelser i annen lovgivning, bl.a. de alminnelige reglene i lov om dyrevern og lov om dyrehelse (husdyrloven) og i granneloven, og dessuten særskilte regler om hundehold eller dyrehold f.eks. i husleieloven.

§ 2 *Definisjoner*

I denne lov forstås ved

- a) hundeholder: den som eier eller har tatt omsorg for eller hånd om en hund for kortere eller lengre tid;
- b) barn: personer som er under 12 år;
- c) husdyr: storfe, sau, geit, hest, gris og fjærkre;
- d) vesentlig skade på person: skader som anses som legemsbeskadigelse etter straffeloven § 229.

§ 3 *Generelt aktsomhetskrav*

En hundeholder skal vise aktsomhet for å unngå at hunden voldet skade på folk, dyr, eiendom eller ting. Hundeholderen skal sørge for at hunden eller hundeholdet ikke er til urimelig ulempe for folk, miljø eller andre interesser. Blant annet skal hundeholderen søke å avverge at hunden eller hundeholdet skaper utrygghet for andre.

Den som er berørt, kan kreve overfor hundeholderen at en varig tilstand eller varige forhold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, eller som voldet urimelig ulempe, blir rettet.

Kapittel 2. Sikring av hunder

§ 4 *Alminnelige regler om sikring av hund. Vilkår for å la hund være løs*

Hunder kan være løse bare når de

- a) blir fulgt og kontrollert på aktsom måte, eller
- b) er forsvarlig inngjerdet på et sted som ikke er åpent for allmenn ferdsel.

Den som holder en hund i bånd, skal være i stand til å ha kontroll med hunden, hvis de ikke blir ledsaget av noen som har slik kontroll.

Hundeholderen skal påse at hunden ikke farer mot, hopper på, forfølger eller stiller seg i veien for folk som ikke godtar dette. Har en hund dette for vane, skal den bli holdt i bånd på steder som er åpne for allmenn ferdsel.

Hundeholderen skal vise særlig aktsomhet der det er barn, for å hindre slik kontakt mellom hund og barn som barnet eller voksne som følger barnet, ikke inviterer til, og for å forebygge at barn blir skremt. Om nødvendig skal hunden bli satt i bånd eller holdt tett inntil hundeholderen.

Hunder skal alltid holdes under slikt tilsyn at de så vidt mulig hindres i å drive eller forfølge vilt, jf. likevel § 9 tredje ledd.

§ 5 *Forbud mot å gå fra bundet hund*

Hundeholderen skal ikke gå fra en bundet hund rett ved inngangen til en bygning som er åpen for allmennheten eller ved lekeplasser.

§ 6 *Sikring av hund ved båndtvang m.m.*

I tiden fra og med 1. april til og med 20. august skal en hund bli holdt i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt, slik at ikke den kan jage eller skade storfe, sau, geit, fjærfe, rein, hest eller vilt, herunder viltets egg, reir og bo.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet

- a) i og i tilknytning til boligområder og handleområder,

- b) i parker, på kirkegårder, grav- og urnelunder, på og ved skoler, barnehager og anlegg for lek, idrett, sport eller rekreasjon,
- c) på og ved bestemt/angitte turstier, turveier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser,
- d) i bestemt angitte andre områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- og rekreasjonsområder,
- e) i hele eller deler av kommunen i bestemt angitt tidsrom når storfe, sau, geit eller hest normalt går ute, eller
- f) under ekstraordinære forhold som gjør båndtvang påkrevd for å beskytte viltet.

Båndtvang etter bokstav c og d kan ikke fastsettes i større grad enn nødvendig og slik at hensynet til de som ønsker å ferdes med løs hund også ivaretas i tilstrekkelig grad, både hva angår omfang og geografisk spredning. Ved fastsettelse av båndtvang etter bokstav e og f kan båndtvang bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter, eller hvor vilt man ønsker å beskytte har sitt leveområde. Båndtvang fastsatt i medhold av bokstav f må opphøre straks forholdene tilsier det. Der beite, natur- og rekreasjonsområder berører flere kommuner, bør disse samordne sine forskrifter. Kommunens innføring av båndtvang etter bokstav f kan påklages til fylkesmannen.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder ikke har adgang til barnehager, skolegårder, kirkegårder eller grav- og urnelunder.

§ 7 *Særlig om sikring av hund der tamrein beiter*

I områder der tamrein lovlig beiter, skal hundeholderen se til at hunden ikke unødige uroer eller skremmer rein, selv om den er under kontroll eller bundet. Reinens eier kan kreve at en hund som uroer rein, blir holdt innestengt mens rein blir flyttet forbi bosted, seter eller hytte. Fylkesmannen kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet når hensynet til reindriften tilsier det.

Om ferdsel med hund i område hvor tamrein beiter, gjelder også reindriftsloven § 28.

§ 8 *Særlig om hundedressur, jakt og fangst*

Jakthundtrening, jakthundprøver og dressur kan bare foregå med samtykke av grunneieren eller den som har en allmenn bruksrett til eiendommen. For statsallmenningene gis samtykke av fjellstyret.

For bruk av hund under jakt og fangst mv. gjelder også viltloven § 23, jf. § 26, og reindriftsloven § 28.

§ 9 *Unntak fra sikringsreglene*

Båndtvang fastsatt i eller i medhold av §§ 4, 6 og 7 gjelder ikke for

- a) hund når den brukes i reindrift,
- b) dressert bufehund når den brukes til å vokte storfe, sau eller geit,
- c) hund i aktiv politi-, toll-, militær- og redningstjeneste eller under trening eller prøving for slik tjeneste,
- d) hund i aktiv bruk som ettersøkshund etter såret eller sykt vilt,
- e) særlige bruksformål, avgrensede områder eller nærmere angitte hunderaser eller hundetyper eller for hunder som har særskilt trening, når dette er fastsatt av kommunen ved forskrift eller enkeltvedtak. Ved dette kan kommunen bl.a. legge ut et område som dressurområde for hunder, dersom samtykke som nevnt i § 8 første ledd foreligger,
- f) hund når den brukes for jakt, jakthundtrening og jaktprøver mellom 20. august og 1. april eller når båndtvang er fastsatt i medhold av § 6 annet ledd bokstavene c, d og e.

Hund som nevnt i første ledd bokstav a til d eller i bestemmelse som gjelder særlige bruksformål etter bokstav e, kan på en aktsom måte slippes slik det er naturlig ut fra bruksformålet.

En hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet, når dette ikke er strid med viltloven eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av ettersøkshunder.

Kapittel 3. Løse hunder

§ 10 *Løse hunder*

Enhver kan oppta hund som er løs i strid med §§ 4, 6 eller 7, jf. § 9, eller med forskrift gitt i medhold av disse paragrafene. I utmark i jakttiden der jakt er lovlig, kan likevel bare rettighetshavere i området og politiet oppta løse hunder.

Hunden skal leveres til hundeholderen, dersom denne er til stede. Dette gjelder ikke dersom hundeholderen åpenbart ikke kan ta hånd om hunden på forsvarlig og lovlig måte. Hvis hunden ikke blir levert til hundeholderen, skal den snarest leveres til politiet.

Unnlater hundeholderen å hente hunden innen en uke etter at han eller hun er varslet personlig eller ved kunngjøring i en alminnelig lest avis på stedet, kan politiet selge, omplassere eller avlive hunden. Er det fastsatt krav om merking etter § 13, er det tilstrekkelig å sende varsel til den person og adresse som hunden er registrert på.

Opptak og behandling av løse hunder etter paragrafen her skal skje i samsvar med dyrevernlovens regler.

Kapittel 4. Ro og orden, antall hunder og merking av hunder

§ 11 *Ro og orden mv.*

Kommunen kan gi forskrift om hundehold av hensyn til alminnelig ro og orden og for å motvirke forsøpling. Regler om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet, kan bare gis på de vilkår som er satt i § 6 annet ledd.

§ 12 *Antall hunder i en husholdning eller på en eiendom*

For å vareta folks og dyrs sikkerhet og ro og orden kan kommunen i forskrift sette vilkår for å holde mer enn et bestemt antall voksne hunder i en husholdning eller på en eiendom.

§ 13 *Merking av hunder*

Private organisasjoner kan etablere og drive en ordning for registrering og merking av alle hunder.

Kongen kan gi forskrift om

- a) at alle hunder skal være merket, og at de skal være registrert i et register som føres av en eller flere private organisasjoner eller av et offentlig organ,
- b) at en hundeholder plikter å gi genetiske og andre opplysninger til registeret om hunden og hundeholdet,
- c) at hundeholderne skal betale gebyr som dekker de nødvendige kostnadene ved ordningen, og
- d) at politiet skal ha innsyn i registeret.

Kapittel 5. Personers rettigheter og plikter i nøds- og faresituasjoner

§ 14 *Inngrep på stedet mot hund som jager eller angriper mv.*

Hundeholderen skal sørge for å holde eller kalle hunden tilbake og gjøre det han kan for å avverge urettmessig fare når en hund jager eller angriper mennesker eller dyr.

Et ellers ulovlig inngrep mot en hund er lovlig når noen gjør det for å avverge at hunden urettmessig jager eller angriper mennesker eller dyr, dersom inngrepet ikke går lenger enn nødvendig for å avverge skade, og dessuten ikke går utover det forsvarlige i betraktning av angrepets farlighet og den angrepnes interesse.

Så langt følgende særlige bestemmelser rekker, gjelder de foran den generelle regelen i annet ledd:

- a) Ved pågående eller nært forestående angrep mot en person kan enhver gjøre det inngrep mot hun-

den som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Dette fritar ikke den som helt eller delvis har provosert et angrep, fra straffansvar eller erstatningsansvar.

- b) Når en hund jager eller angriper tamrein eller husdyr som beiter lovlig, eller når hunden uprovosert angriper en annen hund, kan det utsatte dyrets eier, innehaver eller den som passer dyret, gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige. Denne bestemmelsen kan ikke påberopes når det dyret som blir jaget eller angrepet, urettmessig er kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.
- c) Når båndtvang gjelder, kan grunneier, noen som opptrer på dennes vegne, eller jakt- og fangstberettigede, avlive en hund ved direkte angrep på hjortevilt, likevel ikke en hund som er i aktiv bruk som ettersøkshund etter sykt eller såret vilt.
- d) Enhver kan på stedet avlive en hund som påtreffes i umiddelbar forbindelse med at den har påført en person vesentlig skade, dersom hunden fortsatt utgjør en klar fare. Det samme gjelder hvis hunden har voldt vesentlig skade på tamrein, husdyr, hunder eller hjortevilt, dersom ikke det skadete dyret urettmessig var kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.

Paragrafen her gjelder ikke politihunder som brukes lovlig. Heller ikke gjelder paragrafen der reglene om nødrett og nødverge gjør en farlig bruk av hunden rettmessig.

§ 15 *Hund som utgjør klar fare for husdyr, tamrein og hjortevilt*

En hund som uten ledsager går løs i utmark eller landbruksområder i båndtvangstid og utgjør en klar fare for husdyr og tamrein, kan opptas av grunneieren, festeren, forpakteren, beiteberettigede, en berørt reieneier eller noen som opptrer på vegne av disse. Dersom det ikke lar seg gjøre å oppta hunden eller få politiet til stedet så raskt som situasjonen krever, kan vedkommende om nødvendig avlive hunden på stedet.

§ 16 *Plikter etter at inngrep er gjort mot hund etter §§ 14 og 15*

Den som har avlivet eller påført hund skade etter §§ 14 og 15, skal snarest råd melde fra om dette til politiet. Dyrevernsloven § 6, jf. § 10 om hjelp til dyret, gjelder overfor den som har skadet dyret.

Kapittel 6. Sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold

§ 17 *Umiddelbare polititiltak for å vareta sikkerheten og tryggheten til enkeltpersoner, allmennheten og dyr*

Politiet kan i samsvar med reglene i politiloven § 6 gripe inn overfor hunder og hundeholdere for å vareta enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet eller trygghet, eller for å verne andre dyr.

Politiet kan for øvrig i slike tilfeller blant annet pålegge båndtvang eller tidsbegrenset bruk av munnkurv, gi detaljerte pålegg om inngjerding av eiendom der hund oppholder seg, pålegge å redusere antall hunder, forby hunders tilstedeværelse i bestemte områder, gi andre pålegg eller forbud som gjelder hundeholdet eller sikring av hunder, ta seg inn på privat eiendom eller område, og om nødvendig ta hånd om hunder. Politiets vedtak har virkning straks, om ikke annet blir fastsatt.

Unnlater hundeholderen å etterkomme pålegg eller forbud, kan politiet for hundeholderens regning sørge for at det nødvendige blir gjort for å vareta de hensyn som er nevnt i første ledd.

Dersom en hund har drept eller påført et menneske vesentlig skade eller angrepet et barn, kan hunden og andre hunder i hundeholderens varetekt eller eie avlives av politiet der de finnes, dersom hensynet til noens sikkerhet eller allmennhetens trygghet klart tilsier en umiddelbar avlaving.

Reglene om grunnnging og klage i forvaltningsloven kapittel V og VI gjelder for politiets vedtak etter § 17 annet ledd, dog slik at det ikke er klagemulighet på umiddelbar avlivning.

§ 18 *Avlaving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser*

En hund som har angrepet eller skadet et menneske, kan politiet i ettertid vedta å avlive dersom ikke dette fremstår som et uforholdsmessig tiltak. Det samme gjelder hvis hunden har jaget eller skadet tamrein, husdyr eller hjortevilt, eller hvis den har skadet en annen hund eller kjæledyr. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på hvilken fare som har vært tilstede, påført skade, den risiko og utrygghetsfølelse hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden og hundens nytteverdi. Hundens økonomiske verdi eller det økonomiske tap etter påført skade skal ikke tillegges vekt.

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den.

Hvis hundeholdet ikke anses sikkerhetsmessig forsvarlig, kan vedtak om avlaving eller omplassering omfatte alle andre hunder som hundeholderen har hånd om.

Følgende særlige bestemmelser gjelder foran de generelle reglene i første og annet ledd:

- a) En hund som har påført barn vesentlig skade, bør normalt avlives.
- b) En hund som har angrepet eller vesentlig skadet dyr i landbruket eller tamrein, bør normalt avlives hvis dyrets eier ber om det.
- c) En hund som ved ensidig angrep har vesentlig skadet andre husdyr, medregnet andre hunder, bør normalt avlives hvis dyrets eier ber om det, unntatt der hunden ikke antas å utgjøre større risiko i fremtiden enn hunder vanligvis gjør, og heller ikke kan fryktes å angripe og skade samme eiers dyr på nytt.

En hund som har gått ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn, etter at politiet har gitt hundeholderen mer enn én skriftlig advarsel i løpet av de siste tre år, kan avlives eller omplasseres av politiet. Dette gjelder uten hensyn til om advarselen gjelder samme hund. Vedtaket kan omfatte alle de hunder som hundeholderen har hånd om. Advarselen regnes ikke som enkeltvedtak.

§ 19 *Forbud mot farlige hunder*

Det er forbudt å holde, avle eller innføre farlige hunder, eller å innføre sæd eller embryo fra farlige hunder. Farlige hunder skal avlives eller pålegges utført fra riket ved vedtak av politiet.

Med farlige hunder menes følgende dyr:

- a) Hundetyperne pitbullterrier, fila brasileiro, tosu inu, dogo argentino, amerikansk staffordshire terrier, staffordshire bullterrier og blandinger der en eller flere av disse er med, uansett blandingsforhold.
- b) Hundetyper som er en blanding av hund og ulv, uansett blandingsforhold. For hunderaser med opprinnelig blanding av ulv som er registrert i Norge av Norsk Kennel Klub 1. januar 2003, gjelder første punktum bare for tsjekkosllovakisk ulvehund. Hvis ulv er iblandet rasen etter den internasjonale rasetableringen, gjelder første punktum for hunder som kan være etterkommere etter denne ulven.
- c) Andre hundetyper og blandinger fastsatt av Kongen i forskrift. Når en slik forskrift blir vedtatt, legges det særlig vekt på erfaringer ved hundeangrep på mennesker og bruk eller egnethet som kamphund. Det kan legges vekt på om hundetypen lett kan forveksles med hunder som er ansett som farlige.
- d) Hunder som er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker.
- e) Hunder som er gitt trening i eller for å angripe andre hunder.

- f) Enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Dersom det er tvil om et dyr er en farlig hund etter annet ledd bokstav a til c, kan politi og tollmyndigheter kreve at hundeholderen dokumenterer dens rase eller type. Som minstedokumentasjon etter at en hund er blitt fire måneder gammel, kreves at hunden er identitetsmerket og at dette identitetsmerket knytter hunden til et registeringsbevis med en tilknyttet stamtavle. Dersom ikke fremlagt bevis fjerner tvilen på stedet ved innførsel, eller innen en rimelig frist ellers, regnes hunden som en farlig hund. Ved slik tvil som nevnt kan politiet eller tollmyndigheter ta hunden i forvaring straks.

Dersom det er tvil om en hund er en farlig hund etter annet ledd bokstav f kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om hunden er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden. Dersom ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden som en farlig hund.

§ 20 *Unntak fra reglene i § 19*

En hund omfattes ikke av § 19 tredje ledd bokstav a eller b hvis den er trent av politiet eller i særlige tilfelle av andre med politiets tillatelse, eller er innført i riket med politiets tillatelse.

En hund omfattes ikke av § 19 tredje ledd bokstav a hvis den er lovlig trent av en hundeorganisasjon før lovens ikrafttreden, eller etter lovens ikrafttreden av en hundeorganisasjon med tillatelse fra politiet. Hunden kan ikke selges eller omplasseres uten politiets tillatelse. Blir vilkårene overtrådt eller hunden angriper et menneske, skal den avlives etter vedtak av politiet, hvis ikke nødverge eller nødrett berettiget angrepet.

§ 21 *Krav til godkjenning for å ha å gjøre med bestemte hundetyper*

Kongen kan i forskrift sette vilkår for å innføre, holde eller drive avl med bestemte hundetyper eller blandinger av bestemte hundetyper. I forskriften kan det settes krav om godkjenning og om krav til avlagte prøver eller tester, om skjerpet båndtvang, begrenning i antall hunder, hundeholderens alder, vandel, ansvarsforsikring, og gebyr for å dekke kostnader mv. Setter forskriften krav om godkjenning, kan myndighet til å gi godkjenning delegeres til en privat organisasjon.

§ 22 *Forbud mot at en person skal kunne ha med hund å gjøre*

Politiet kan forby en hundeholder å ha med hund å gjøre

- a) når hundeholderens hund blir vedtatt avlivet, omplassert eller utført etter §§ 18, 19-20, eller § 21, jf. § 24,
- b) dersom pålegg fra politiet etter § 17 ikke er fulgt opp,
- c) dersom politiet har avlivet eller omplassert hundeholderens hund etter § 17,
- d) dersom hundeholderens hund har angrepet et menneske,
- e) dersom personen har trent en hund for angrep på eller forsvar mot mennesker uten politiets tillatelse,
- f) dersom personen har latt en hund delta i hundekamp eller har trent en hund for dette,
- g) dersom hundeholderen etter en advarsel fra politiet i løpet av de neste tre år på nytt har latt en hund gå ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn,
- h) dersom hundeholderen ikke overholder vilkår eller forbud etter § 12 om antall hunder i en husholdning eller på en eiendom, eller
- i) dersom plikter etter § 13 om merking av hund er overtrådt og pliktene ikke blir oppfylt etter varsel fra politiet med frist for oppfyllelse.

Forbud etter første ledd kan bare bli satt dersom personens hundehold ikke anses å ha vært sikkerhetsmessig forsvarlig, eller dersom forbudet må anses nødvendig for å bedre allmennhetens eller enkeltpersoners trygghetsfølelse.

En person som dømmes til straff av fengsel for forbrytelse som innbefatter bruk av vold eller truende atferd, kan ved dommen forbyes å ha med hunder å gjøre. Forbud skal bli satt dersom en hund er brukt til forbrytelsen.

Den som er forbudt å ha med hund å gjøre, kan ikke eie, besitte eller ha ansvar eller medansvar for eller hånd om en hund for kortere eller lengre tid.

Forbudet kan begrenses til å gjelde for nærmere bestemte hundetyper eller hunder over en viss størrelse.

Forbudet kan tidsbegrenses, men skal gjelde for minst tre år. Etter tre år kan politiet omgjøre forbud som politiet eller retten har satt etter denne paragrafen, dersom det er forsvarlig ut fra hensynet til sikkerhet og allmennhetens og enkeltpersoners trygghet.

§ 23 *Register over vedtak etter § 22*

Politiet kan lokalt eller for hele riket føre personregistre som inneholder opplysninger om forbud etter § 22. Kongen kan gi forskrift om registreringen og også fastsette at andre enn politiet skal ha tilgang til opplysningene for å effektivisere håndhevingen.

Kapittel 7. Omplussing og avliving mv. av hunder, erstatningsansvar og straff

§ 24 *Politiets forvaring, omplassering, salg og avliving av hund*

Politiet kan ta hånd om, omplassere, selge eller om nødvendig avlive en hund dersom

- a) hunden er tatt opp etter § 10 og hundeholderen ikke har mottatt eller hentet hunden trass i varsel,
- b) hunden blir holdt uten at hundeholderen overholder en forskrift etter § 11,
- c) hunden blir holdt i strid med forskrift etter § 12,
- d) hunden blir holdt i strid med forskrift etter § 13 når dette er fastsatt i forskriften,
- e) det er nødvendig for å nå målet etter § 17 første ledd der dette ikke kan nås med mindre inngripende tiltak etter § 17 annet ledd,
- f) vilkårene i §§ 18, 19 eller 20 er til stede,
- g) hunden blir holdt, brukt eller avlet i oppdrett i strid med bestemmelser gitt i medhold av § 21, eller
- h) noen har å gjøre med hunden i strid med et endelig forbud etter § 22.

Vedtaket etter første ledd bokstav b til d kan bare treffes dersom hundeholderen er straffet, eller har fått skriftlig advarsel for overtredelse av forskriften med frist for oppfyllelse, og forskriften fortsatt blir overtrådt. Er hundeholderen ukjent eller uten kjent adresse, kan kunngjøring med frist for oppfyllelse i stedet skje i en avis som er alminnelig lest på stedet. Advarsel gis av politiet eller av registerføreren når det gjelder overtredelse av forskrift etter § 13.

Har politiet tatt hånd om hunden, kan den holdes i forvaring inntil det er truffet vedtak om salg, omplassering, utførsel eller avliving av hunden.

§ 25 *Saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak*

Politiets vedtak etter loven er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. For vedtak etter § 17 gjelder bestemmelsen i forvaltningsloven § 24 første ledd annet punktum ikke. Vedtak kan påklages til Politidirektoratet. Blir vedtaket brakt inn for domstolen, kan retten prøve alle sider av saken.

Om utsatt iverksetting ved klage gjelder forvaltningsloven § 42. Politiet kan alltid kreve at klageren løpende og til rett tid betaler kostnadene ved forvaring, jf. § 26, dersom iverksettingen skal utstå. Oppfyller ikke klageren kravet, kan vedtaket settes i verk straks.

Politiet sørger for at avliving skjer. Den skal foregå etter reglene i dyrevernloven.

§ 26 *Ansvar for kostnader*

Hundeholderen svarer overfor privatpersoner og det offentlige for nødvendige kostnader ved å gjen-

nomføre tiltak etter denne loven, herunder kostnader til forvaring av hunden.

Politiets krav etter reglene i første ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 27 Erstatningsansvar

Om erstatningsansvar for skade voldt av hund gjelder det som følger av andre lovfestede og ulovfestede regler, bl.a. skadeserstatningsloven § 1-5 om ansvar for dyr og reindriftsloven § 29 om hunder.

§ 28 Straff

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes en hundeholder som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 4-7 jf. § 9 eller forskrifter eller enkeltvedtak etter §§ 6, 7, 11, 12 eller 13 annet ledd bokstav a til b. Offentlig påtale skjer bare når det finnes påkrevd av allmenne hensyn.

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes en hundeholder som forsettlig eller uaktsomt unnlater å forebygge eller avverge at hunden rettsstridig

- a) angriper eller skader person,
- b) jager, angriper eller skader dyr, eller
- c) ved støy eller på annen måte volder urimelig ulempe for øvrig.

Offentlig påtale etter bokstav a og b finner sted dersom den fornærmede krever det eller allmenne hensyn taler for det. Ved angrep på hjortevilt regnes grunneier, jakt- eller fangstberettiget i området og viltorganene som fornærmet. Offentlig påtale etter bokstav c finner sted dersom allmenne hensyn taler for det.

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- a) unnlater å etterkomme pålegg og forbud nedlagt av politiet i samsvar med lovens § 17, eller
- b) overtrer forbud gitt ved §§ 19, 21, 22 eller ved forskrifter eller enkeltvedtak gitt etter disse bestemmelsene.

På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

Kapittel 8. Lovens virkning på Svalbard

§ 29 Svalbard

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold, herunder at forskrifter og enkeltvedtak etter loven skal kunne vedtas av andre instanser enn ellers.

Kapittel 9. Ikraftsetting, Oppheving og endring av andre lover. Overgangsregler

§ 30 Ikraftsetting

Loven trer i kraft 1. januar 2004.

§ 31 Endringer i annen lovgivning

Når loven trer i kraft, endres andre lover slik:

1. Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven) § 354 annet og tredje ledd oppheves.
2. Lov 9. juli 1926 nr. 4 om ansvar for skade på bufe ved hund m.v. oppheves.
3. Lov 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift § 29 første ledd skal lyde:

Om sikring av hund, opptak av løs hund, avliving av hund, reaksjoner mot hundeholderen mv. gjelder hundeloven.

§ 29 annet til sjette ledd og åttende ledd oppheves. Syvende ledd blir annet ledd.

4. Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) § 3 første ledd nr. 5 og nytt nr. 6 skal lyde:
- 5) krav om forbrytelse av arverett etter § 73 i arveloven 3. mars 1972 nr. 5,
- 6) *klage over vedtak om omplassering, salg eller avliving av hund eller om forbud mot å ha med hund å gjøre etter hundeloven §§ 22 første ledd og 24, jf. § 25 tredje ledd.*

5. Lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet § 52 skal lyde:

Om sikring av hund, opptak av løs hund, avliving av hund, reaksjoner mot hundeholderen mv. gjelder hundeloven.

§§ 53, 54 og 55 oppheves.

6. Midlertidig lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder oppheves.
7. Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 14 første ledd nr. 1 nytt annet punktum skal lyde:

Bestemmelser om hunder og hundehold fastsettes etter hundeloven.

§ 32 Eldre forskrifter

Forskrifter gitt med hjemmel i lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder bortfaller når loven her trer i kraft.

Forskrifter om hunder og hundehold gitt med hjemmel i andre bestemmelser som blir opphevet eller endret ved § 31, gjelder til og med 31. desember 2006. Bestemmelser i slike forskrifter bortfaller tidligere dersom

- a) loven her ikke gir noen instans hjemmel til å gi en bestemmelse med det aktuelle innhold,
- b) det blir fastsatt en bestemmelse med hjemmel i loven her som strider mot den eldre bestemmelsen, eller
- c) bestemmelsen blir opphevet av det organ som har vedtatt den.

§ 33 *Enkeltvedtak etter eldre lovgivning*

Dressurområder for hunder som er lagt ut etter villtloven § 55, består for den tid som ble bestemt av den instans som samtykket i å legge ut området.

Andre enkeltvedtak truffet med hjemmel i bestemmelser som blir opphevet ved §§ 31 og 32, bortfaller når hjemmelen bortfaller dersom ikke hundeloven gir adgang til å treffe slike vedtak. Gjør den det, gjelder vedtaket inntil saken er blitt behandlet på ny

av politiet eller annet forvaltningsorgan som kan treffe vedtaket etter loven her.

B.

Stortinget ber Regjeringen i inneværende stortingsperiode fremme forslag om å gjennomføre tvungen merking av hunder.

C.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om lovhjemmel som sikrer at helsepersonell og andre offentlige myndighetsutøvere rapporterer til relevant offentlig myndighet om uakseptabelt hundehold til tross for tidligere lovpålagt taushetsplikt.

Oslo, i justiskomiteen, den 23. mai 2003

Trond Helleland
leder

Knut Storberget
ordfører